

Årsmelding 2016

BANKSJEFEN HAR ORDET	side	4
NØKKELTAL	side	5
ÅRSMELDING FRÅ STYRET	side	6
GENERELT	side	6
STRATEGIPLAN 2017–2020	side	6
EIGARSTYRING OG SELSKAPSLEIING	side	6
UTVIKLING I NORSK OG INTERNASJONAL ØKONOMI I 2016	side	6
Global utvikling	side	6
Norsk økonomi	side	7
LOKALT NÆRINGSLIV I 2015	side	8
Kundeutvikling	side	8
Landbruk	side	8
Industri	side	9
Varehandel	side	9
Bygg, anlegg og entreprenører	side	9
Reiseliv	side	10
Transport	side	10
SPAREBANKANE I NOREG	side	10
SAMFUNNSENKASJEMENT	side	10
AKTIVITET GJENNOM ÅRET	side	11
REKNESKAPEN	side	14
Framleis drift	side	14
Resultatrekneskapen	side	14
Forslag til disponering av overskot	side	14
Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter	side	14
Provisjonsinntekter og inntekter frå banktenester	side	14
Driftskostnader	side	14
BALANSEN	side	14
Forvaltningskapitalen	side	14
Utlån og garantiar	side	14
Verdsetjing av utlån	side	15
Misleghald og tapsutsette engasjement	side	15
Innskot	side	15
Verdipapir	side	15
Eigenkapital og kapitaldekning	side	15
Innskot målt mot utlån	side	15
Funding elles	side	15
INTERN KONTROLL OG RISIKOSTYRING	side	16
Generelt	side	16
Pilar II og CRD-IV	side	16
Operasjonell risiko	side	16
Kredittrisiko	side	16
Valutarisiko	side	16
Rente-/kursrisiko	side	16
Likviditetsrisiko	side	17
Strategisk risiko	side	18
TILSETTE	side	18
Personalet	side	18
Likestilling	side	18
Arbeidsmiljø	side	18
Diskriminering	side	18
YTRE MILJØ	side	18
Energi- og klimarekneskap 2016	side	19
SPAREBANK 1-ALLIANSEN	side	21
EIENDOMSMEGLER 1 LILLEHAMMER OG GUDBRANDSDAL AS	side	22
LOM OG SKJÅK SPAREBANKS NÆRINGSLIVSFOND	side	22
FRAMTIDA	side	22
TAKK TIL FORRETNINGSKONTAKTAR, TILLITSVALDE OG TILSETTE	side	24
RESULTATREGNSKAP	side	25
BALANSE	side	26
KONTANTSTRØMOPPSTILLING	side	27
NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET FOR 2016	side	28
REVISORS BERETNING	side	54
ERKLÆRING FRÅ STYRETS MEDLEMMER OG ADM. BANKSJEF	side	56
GENERALFORSAMLING/TILLITSVALDE	side	57
HISTORISK REKNESKAP 1874 - 2016	side	58

Dette er den første årsmeldinga eg skriv som adm. banksjef for SpareBank 1 Lom og Skjåk, etter at eg overtok denne stillinga etter Arne Henning Falkenhaus i oktober 2016. Banken har hatt ei god utvikling gjennom mange år, og 2016 har òg vore eit særst godt år. Det er spennande å få lov til å bli ein del av SpareBank 1 Lom og Skjåk, og få vera med på ei vidareutvikling av banken i tida framover. Kunder og marknad endrar seg, og vi må saman møte desse endringane på ein god måte, slik at vi sikrar ei god og positiv utvikling for banken.

Forvaltningskapitalen er ved utgangen av 2016 på 6,6 mrd. kroner inkl. lån overført til Sparebank 1 Boligkreditt og valutalån, og eigenkapitalen er 670 mill. kr og utgjør 12,86 %.

Ved utgangen av 2016 er det 52 tilsette i SpareBank 1 Lom og Skjåk, og heile 46 % er tilsett etter 2011. Det har dei siste åra vore brukt tid på kompetanseheving, opplæring og autorisasjonar. Ved årsskiftet er det igangsett rekrutteringsprosess av 4 nye stillingar, og det er mange søkerar med god kompetanse.

Med kontor i Skjåk, Lom, Vågå og på Dombås er SpareBank 1 Lom og Skjåk representert i Ottadalen og i øvre delen av Gudbrandsdalen. Trass endringar i bransjen er det framleis viktig at ein lokal sparebank er etablert med kontor der den lokale marknaden er. Dette ser vi tydeleg på den store tilveksten av nye kunder til kontoret på Dombås, der DNB la ned kontoret sitt i første halvår 2016.

SpareBank1 Lom og Skjåk ønskjer framleis å støtte opp om lokalsamfunnet og bidra til finansiering av arbeidsplassar slik at det i tida framover òg skal vere attraktivt å bu i Nord-Gudbrandsdalen.

SpareBank1 Lom og Skjåk har også i 2016 hatt ei god utvikling. Vi har fått mange nye kunder, og fleire av nøkkeltala våre utviklar seg positivt. Vi må òg i tida framover ha søkelys på å skape gode resultat, slik at vi kan møte dei auka regulatoriske krava som er pålagt finansbransjen. Det vil vera heilt avgjerande for å kunne sikre framtida, slik at banken kan vera sjølvstendig og vera lokalt forankra.

SpareBank 1 Lom og Skjåk legg fram eit godt årsresultat for 2016, med eit overskot etter tap og skatt på 84,5 mill. kr. Den underliggende drifta har vore god, og det har i 2016 òg vore høge ekstraordinære inntekter og utbetalt høge utbytte. I 2016 hadde banken ein rentenetto på 2,09 %. Banken hadde òg i 2016 låge tap, og desse utgjorde 3 mill. kr.

Strategiplan for SpareBank 1 Lom og Skjåk 2017 – 2020 vart vedteke i styret i november 2016. Det har vore gjort eit godt arbeid internt for å få utarbeidd denne strategiplanen, og vi vil i tida framover at dette skal vera eit levande dokument for dei tilsette og styret. I strategien tek vi utgangspunkt i bankens formål, våre verdier, vår visjon og våre kundeløfter. Vi skal utvikle oss frå å vera ein tradisjonell lokalbank i 2016 til å bli ein moderne lokalbank med tradisjonar i 2020. Kunder og marknad endrar seg, og det er viktig at banken endrar seg i same takt. Det må leggjast til rette for at kundane skal ta i bruk sjølvbetente løysingar, og det viktigaste vil framleis vera at kundane får ei god oppleving både når dei er innom kontora våre, tek kontakt på telefon eller på e-post.

Dei tilsette i SpareBank 1 Lom og Skjåk har lagt ned ein stor og god innsats i 2016. Banken har fått mange nye kunder siste året, og det har vore eit stort arbeidspress i store delar av året.

Det gode resultatet banken har i 2016 er det dei tilsette som har skapt saman, og eg vil takke for den innsatsen som er lagt ned for banken. Eg gler meg til å vera med dykk på eit godt arbeid i ei spennande tid framover i SpareBank 1 Lom og Skjåk! Ein stor takk til tidlegare administrerande banksjef Arne Henning Falkenhaus, som gjennom mange år har lagt ned ein stor og god innsats for banken og lagt eit godt grunnlag for vidare utvikling. Eg vil òg takke kundane, samarbeidspartnarane, styret og dei tillitsvalde for 2016 og ønskjer alle eit godt år i 2017.

Unni Strand
adm. banksjef

Tall i tusen kroner	2016	2015	2014	2013	2012
Forvaltningskapital	5 213 827	4 879 769	4 643 958	4 187 461	3 909 269
Overført til Boligkreditt (BK)	1 248 873	1 024 664	818 147	845 495	663 100
Garantiar for valutalån (VL) - pålydande	150 964	189 498	261 547	253 915	235 220
Forvaltningskapital inkl. BK og VL	6 613 664	6 093 931	5 723 652	5 286 871	4 807 589
Brutto utlån (til kundar)	4 494 645	4 114 448	3 910 871	3 426 410	3 331 873
Brutto utlån (til kundar) inkl. BK og VL	5 894 482	5 328 610	4 990 565	4 525 820	4 230 193
Innskot frå kundar	3 784 583	3 398 765	3 176 677	2 809 162	2 549 823
Resultat underliggjande drift eks. tap	63 538	50 210	47 045	49 925	44 381
Tap på utlån	3 040	-1 420	10 710	19 326	22 788
Resultat underliggjande drift inkl. tap	60 498	51 630	36 335	30 599	21 593
Resultateffekt frå verdipapir	17 848	-2 832	15 520	27 379	14 660
Resultat før skatt	100 218	55 598	75 973	57 977	36 253
Resultat etter skatt	84 504	39 845	63 229	47 561	27 851
Eigenkapital	670 389	590 133	560 479	497 750	453 102
Rentenetto	2,09 %	1,98 %	1,91 %	2,02 %	2,07 %
Provisjon og gebyr i % av gj. forv.kapital	0,63 %	0,68 %	0,76 %	0,80 %	0,73 %
Driftskostnader i % av gj. forv.kapital	1,42 %	1,58 %	1,58 %	1,55 %	1,61 %
Driftskostnader i % av sum driftsinntekter, eks. verdipapir	45,77 %	57,15 %	49,65 %	50,74 %	53,02 %
Tap i prosent av brutto utlån	0,07 %	-0,03 %	0,27 %	0,56 %	0,68 %
Avsetning til tap i % av brutto utlån	0,61 %	0,82 %	1,11 %	1,28 %	2,13 %
Misleghaldsprosent	0,32 %	1,07 %	1,72 %	2,78 %	3,53 %
Eigenkapitalandel i balanse	12,86 %	12,09 %	12,07 %	11,89 %	11,59 %
Eigenkapitalavkastning før skatt	15,88 %	9,67 %	14,24 %	12,04 %	8,15 %
Kapitaldekning	18,03 %	17,23 %	17,82 %	19,91 %	19,74 %
Kjernekapitaldekning	17,66 %	16,51 %	17,15 %	19,91 %	
Rein kjernekapitaldekning	17,66 %	16,51 %	17,15 %	15,19 %	
Utlånsvekst (eks. tapsavsetningar)	9,24 %	5,21 %	14,14 %	2,84 %	5,45 %
Utlånsvekst inkl. BK og VL	10,62 %	7,18 %	9,89 %	6,34 %	7,88 %
Innskotsvekst	11,35 %	6,99 %	13,08 %	10,17 %	7,35 %
Innskot i % av utlån	84,20 %	82,61 %	81,23 %	81,99 %	76,53 %
Endring forvaltningskapital	6,85 %	5,08 %	10,90 %	7,12 %	4,32 %
Brutto utlån næring	40,75 %	41,58 %	41,13 %	39,37 %	38,74 %
Brutto utlån privat	59,25 %	58,42 %	58,87 %	60,63 %	61,29 %
Tal på tilsette	52	50	49	46	46
Tal på årsverk	50	48	47	44	43

Valutalåna er frå 2016 oppgjeve i saldo NOK i staden for pålydande. Låna er rekna om til saldo tidlegare år. For 2014 er det nytta tall før omarbeiding av rekneskapen.

Generelt

Banken vart stifta i 1873.

Det er avgjerande at banken er ein kunde-orientert, sjølvstendig og attraktiv sparebank med lokal forankring. Sparebank 1 Lom og Skjåk skal vera ein kostnadseffektiv bank og skal gjennom alliansen med SpareBank 1 Gruppen ta ut dei fordelane samarbeidet gjev på produkt, innkjøp, utvikling og kompetanse. Banken skal gjennom alliansen skaffe, selje og levere finansielle tenester og produkt og ta ut stordrifts-fordelar i form av lågare kostnad og/eller høgare kvalitet slik at kundane får den beste rådgjevinga og dei beste tenestene til konkurransedyktige vilkår. Vi har hovudkontor i Lom og avdelingskontor i Bismo, Vågå og på Dombås.

Strategiplan 2017-2020

Styret vedtok i november 2016 strategiplan for perioden 2017–2020. Strategiplanen skal legge føringar for banken sine strategiske val, prioriteringar og risikonivå i planperioden.

Planen skal vera godt kjend for alle tilsette og sikre at alle skjønar kvifor banken tek dei strategiske vegvala, skjønar dei overordna målsetjingane og bidreg til at banken når dei fastsette måla. Det skal utarbeidast oppdaterte delstrategiar og handlingsplanar basert på den overordna strategien.

Rammevilkåra for bankverksemd er i stadig utvikling. Dei regulatoriske krava frå styres-maktene blir strengare, åtfërda til kunden er i endring, utviklinga av mobile og nettbaserte løysingar skjer fort, og konkurransen i marknaden med marginpress er krevjande. Sjølv om banken har hatt god drift, må det gjerast strategiske vegval for å sikre utviklinga av ein framtidsretta, robust og sjølvstendig bank.

Eigarstyring og selskapsleiing

SpareBank 1 Lom og Skjåk har utarbeidd eigne retningslinjer for eigarstyring og selskapsleiing. Retningslinjene skal sikre tillit til styret og leiing og leggje grunnlaget for langsiktig verdiskaping til beste for banken, tilsette og andre interessentar.

Retningslinjene vart evaluerte av styret den 25.10.2013, og det var ikkje gjort vesentlege endringar.

Utvikling i norsk og internasjonal økonomi i 2016

2016 var eit år prega av store endringar på den politiske arenaen. Med mellom anna «Brexit» går den globale økonomien ei meir usikker framtid i møte. For Noreg sin del vart utviklinga spesielt prega av den pågåande omstillingsprosessen som var ei sentral årsak til at veksten vart den svakaste sidan finanskrisa.

Global utvikling

Fjoråret vart innleia med stor marknadssturbulens og frykt for ny global krise. Uvissa om den økonomiske situasjonen i Kina var ein av faktorane som førte til at oljeprisen fall til under 30 USD per fat i januar. Gjennom året steig oljeprisen til noko over 50 USD fatet, etter m.a. semje om produksjonskutt i OPEC-landa mot slutten av året. Børsane i verda slutta, etter den svært svake starten, med ei god utvikling sett under eitt.

I eurosona slutta veksten i 2016 på 1,7 prosent, noko som var ei lågare veksttakt enn førre året. Utviklinga var likevel betre enn venta og vart trekt opp av auka vekst i privat forbruk som følge av låg inflasjon og med det høgare vekst i realinntekta til hushaldningane. Framover er det derimot utsikter til auka prisvekst, som vil kunne dempe denne positive utviklinga. I tillegg er det nokså stor usikkerheit knytt til framtidig handels-avtale mellom EU og Storbritannia og ikkje minst i samband med val i fleire europeiske land gjeve populariteten til EU-skeptikarane.

Den europeiske sentralbanken har framheva sin svært ekspansive pengepolitikk med negativ styringsrente kombinert med kjøp av store volum verdipapir («kvantitative lettelsar»). Kjøpsprogrammet skal vare ut 2017, men kan forlengast dersom sentralbanken ser det som naudsynt.

Det økonomiske biletet i USA er vesentleg betre enn i eurosona. 2016 var rett nok prega av eit svakt første halvår, men aktiviteten tok seg opp mot slutten av året. Arbeidsmarknaden har hatt ei positiv utvikling over ein lengre periode og inflasjonen har teke til å stige. Som ein konsekvens har sentralbanken FED auka styringsrenta to gonger, i desember 2015 og desember 2016. Det er venta at FED vil auke renta enda meir framover, men dette vil truleg avgrensast med

omsyn til verdien av USD og graden av ekspansiv pengepolitikk i eurosona, Storbritannia og Japan. Samstundes er det venta ein meir stimulerande finanspolitikk etter skiftet av president i USA. Potensielt høgare aktivitet og prisvekst vil tala for eit høgare amerikansk rentenivå.

Veksten i framveksande økonomiar slutta i 2016 på 4,1 prosent, nokså mykje over veksten i industriland. Kina bidreg vesentleg til denne utviklinga og har førebels unngått ei hard landing, som følge av m.a. ein meir ekspansiv pengepolitikk og god forbruksvekst. For å nå vekstmål til styresmaktene er likevel kreditt og investeringar sentrale bidragsfaktorar, noko som kan gje auka risiko på lengre sikt. Dette hindrar også omstillinga mot forbruk som ein hovuddrivar for den økonomiske aktiviteten. I tillegg eksisterer det andre risikomoment, som tiltak frå styresmaktene for å stanse bustadspekulasjon og auke kapitalstraumar ut av landet, i tilfelle høgare dollarrenter og forventningar om svakare yuan.

Norsk økonomi

Veksten i norsk fastlandsøkonomi slutta på 0,7 prosent i 2016, ein nedgang frå 1,1 prosent i 2015. Dette var det svakaste året sidan finanskrisa, noko som ber preg av at økonomien er i ein omstillingsprosess. Utsiktene er vurdert som positive, men det er noko usikkert kor raskt aktiviteten vil ta seg opp.

Oljeprisen nådde botnen i januar 2016, men steig deretter gjennom året. Dette var godt nytt for ei petroleumsnæring som framleis er i ein krevjande situasjon. Ein høgare oljepris har ført til ei sterkare krone, noko som har redusert konkurranseevna til tradisjonell eksportnæring i seinare tid. Krona er likevel svakare enn i perioden før oljeprisen tok til å gå nedover hausten 2014. Oljeinvesteringane vart ytterlegare redusert i 2016. Nivået fall, som i 2015, med om lag 15 prosent. Ifølge Norges Bank vil investeringane bli redusert med vel 11 prosent i 2017, noko som vil vera negativt for veksten i norsk økonomi.

Med auka arbeidsløyse og låg aktivitet i økonomien generelt, var det venta at veksten i bustadprisane skulle dempast som i 2015. Som følge av m.a. lågare bustadrenter snudde prisutviklinga likevel oppover, og slutta med ein vekst på 8,3 prosent for landet som heilskap.

Utviklinga var prega av regionale forskjellar, med svært kraftig vekst i Oslo og negativ vekst på Sør-Vestlandet, som har vorte hardast råka av verknadene av oljeprisfallet. Styresmaktene har lenge vore bekymra for utviklinga i bustadprisane, særleg ettersom det bidreg til å auke gjeldsveksten i hushaldningane. For å avgrense veksten bestemte Finansdepartementet å skjerpe krava i bustadlånsforskrifta frå og med 1. januar 2017. Endringane inkluderer ei maksimalramme på lån tilsvarende fem gonger brutto inntekt og meir restriktive reglar for Oslo. Bustadlånsforskrifta gjeld til 30. juni 2018.

Pengepolitikken var svært ekspansiv gjennom 2016. Hovudstyret i Norges Bank gjennomførte eit rentekutt i mars, frå 0,75 prosent til 0,5 prosent. Sentralbanken har ikkje lagt opp til vidare reduksjon av styringsrenta i prognosen, men ser heller ikkje bort frå eit negativt rentenivå viss norsk økonomi skulle bli uroa.

Utover det rekordlåge rentenivået bidreg også finanspolitikken til veksten. Det strukturelle, oljekorrigerte underskotet, som måler den underliggjande pengebruken av oljeinntektene, er rekna til å ha auka til 206 milliardar kroner i 2016. For 2017 er dette underskotet rekna til å auke til 226 milliardar kroner. Målt som del av trend-BNP for Fastlands-Noreg gjev dette ein vekstimpuls på 1 prosent i 2016 og 0,4 prosent i 2017. I forhold til kapitalen i Statens pensjonsfond utland (målt ved inngangen til året), vil underskotet utgjera 3 prosent i 2017, noko som er 1 prosentpoeng mindre enn det handlingsregelen for bruk av midlar frå fondet tillèt.

Lokalt næringsliv i 2016

2016 ser ut til å ha vorte nok eit godt år for lokalt næringsliv. Dette ser vi òg i banken ved at vi har relativt låge tap for året og har hatt det dei siste åra. I skrivande stund er det ikkje mange rekneskap som er ferdige, men dei vi har fått, syner gode og til dels svært gode resultat. Dette gjeld for fleire bransjar, men kanskje særleg for reiselivet. Det er bra for oss alle at lokalt næringsliv har gode resultat. Det tryggjer arbeidsplassane og gjev bedriftene moglegheit for vidare utvikling. SpareBank 1 Lom og Skjåk ønskjer å vera ein god samarbeidspartnar for bedriftene i den vidare utvikling deira.

Talet på nyetableringar har gått ned frå 91 til 75. Det er berre i Dovre at talet på nyetableringar har auka. I dei 5 kommunane våre er det 6 konkursar, og det er på same nivå som 2015.

Kundeutvikling

SpareBank 1 Lom og Skjåk sette ny rekord i talet på nye kundar i 2016. Samla sett for både privat og bedrift vart det nesten 2 000 nye kundar. Av dette er det heile 217 nye bedriftskundar. Det vart 64 nye kundar på Lesja og på Dovre 57 nye. Desse tala inkluderer landbruk, enkeltpersonføretak, aksjeselskap, lag og organisasjonar.

Landbruk

Generelt er det relativt stor investeringslyst i landbruket, særleg innan mjølke- og ammekuproduksjon. Fleire driftsbygningar er oppført, og mange er renovert i 2016. Det er også mange nye under planlegging for 2017. Investeringslysta innan sauenevinga ser ut til å ha stagnert noko, og dette skuldast truleg varsla lågare pris på sauekjøtt. Geitemjølkeproduksjon er stabil, men relativt låg. Dette kan skuldast mellom anna forslag om oppheving av mottakspåskjodt for ysteria. Det vart etablert nytt hønseri i Skjåk i 2016, og dette ser ut til å ha vorte godt motteke i marknaden.

Nytt hønseri med eggproduksjon på Nordigard Ramstad.

Svein Gudbrand Lund i Glasopor AS.

Industri

Industrien utgjør om lag 4 % av næringslivs-porteføljen i banken, og sysselset fra 2,9 % (Vågå) til 14,6 % (Skjåk) av arbeidsstokken i banken sitt marknadsområde. Dersom vi tek med dei tilknytte eigedomsselskapa, utgjør industrien ein enda større del av næringslivet.

Trass nedgangen i landbasert industri og offshore i Noreg, har industribedriftene i regionen halde fram den positive utviklinga frå 2015, med fleire større oppdrag i 2016 og langsiktige ordre-reservar for vidare utvikling.

Bedriftene har vore dyktige til å tilpasse seg endringane i marknaden, og er nå på tur til å ta ei leiande rolle innanfor fornybar industri og det såkalla grøne skiftet. Her kan spesielt nemnast Interfil AS, Stryvo Bismo AS og Glasopor AS (Glasitt), alle med utgangspunkt i Skjåk.

Varehandel

Dette er ei næring i vekst og står for ca. 5 % av banken sitt samla utlån til næringslivskundar. Lom har ein gjennomsnittleg omsetnad pr. innbyggjar på kr 84 700 ved utgangen av 2015. Det var ein vekst på 26,2 % frå 2008 til 2015. Dette er godt over Skjåk og Vågå (vi har dessverre ikkje tala for Lesja og Dovre) både i omsetnad og vekst. Det er nok mellom anna fordi Lom er ein stor reiselivskommune og har stor omsetnad frå turistane.

Bygg, anlegg og entreprenørar

Det ser ut til å ha vore eit godt år også i denne bransjen. SpareBank 1 Lom og Skjåk ser det som svært bra at det vart lokal hovudentreprenør og i tillegg ein god del lokale underentreprenørar på skuleutbygginga Skjåk. Det er både bra og viktig at det blir nytta lokale leverandørar også av denne type tenester.

Konkursar i regionen 2016 (2015)

	Lom	Skjåk	Vågå	Dovre	Lesja	Region
Etableringar	10 (17)	7 (11)	25 (34)	24 (16)	9 (13)	95 (129)
Konkursar	0 (0)	0 (1)	2 (0)	1 (3)	3 (2)	15 (7)
Region inkluderer også Sel kommune.						
Statistikk frå Brønnøysundregistra						

Lom har ein vekst på gjennomsnittleg omsetnad på varehandel pr. innbyggjar på 26,2 % frå 2008 til 2015. Dette mellom anna fordi Lom er ein stor reiselivskommune og har stor omsetnad frå turistane.

Samla sett er desse bransjane ein stor arbeids-gjevar i dei fem kommunane våre. Tre store kraftutbyggingar i distriktet utgjer ei samla investering på 2,3 milliardar kr. Prosjekta nyttar lokale underleverandørar i stor grad, og dette fører til at 4-500 mill. kr blir liggande att i nærområdet til banken.

Reiseliv

Vi har hatt samtalar med mange aktørar innan reiselivsnæringa, og dei aller fleste rapporterer gode og til dels svært gode resultat for 2016. Dette er bra da det er ei viktig næring for oss alle. Statistikken for 2016 er ikkje i skrivande stund klar, men vi har gode haldepunkt for at veksten i talet på overnattingar held fram i 2016.

Transport

Vi har mange aktørar innan transport i distriktet vårt. Bransjen er prega av relativt sterk konkurranse, og lokale utøvarar er også ein del av dette. Det blir jobba aktivt med nye kundar, og særleg transport ut av distriktet er viktig for å kunne ha betre inntening med lass både på tur og retur. Det blir satsa på å levere god kvalitet og god service. Utover dette er det viktig med god standard på materiell og tilgang på god arbeidskraft. Banken har inntrykk av at dei fleste har greie resultat og bra aktivitet også i 2016.

Sparebankane i Noreg

Norske sparebankar er ei sterk, effektiv og veldreven næring. Den utgjer ein heilt naudsynt del av infrastrukturen og opererer i nært fellesskap med lokalsamfunna rundt seg.

Kjennskap til lokalmarknaden og kompetansen til medarbeidarane gjev sparebankane eit konkurransefortrinn i marknaden.

Talet på sparebankar i Noreg vart redusert frå 105 til 103 i 2016.

Samfunnsengasjement

Det er naudsynt at banken vår tek ei samfunns-rolle og bidreg til aktivitet. Det skal vera attraktivt å busetja seg i primærmarknaden til banken. SpareBank1 Lom og Skjåk skal vera ein god, finansiell part for å oppretthalde og skapa arbeidsplassar i distriktet. Det er naudsynt å presisere at varer og tenester som er tilgjengelege blir handla lokalt. Dette er med på å oppretthalde sårt trengte arbeidsplassar og er grunnlaget for å skapa nye.

Det er ei viktig grunnhaldning at banken skal engasjere seg i det som rører seg i lokalsamfunnet. Kvart år bidreg banken med store beløp til sponsoraktivitetar og marknadsføring, i tillegg gåver til lag og foreiningar innan lokalt idretts- og kulturliv. Dette er vårt bidrag til lokalsamfunnet, fordi vi har lokal tilknyting og eigarskap.

SpareBank 1 Lom og Skjåk sitt næringslivsfond gjev kvart år økonomisk stønad som skal fremje næringsutvikling blant kundane til banken.

Som ledd i arbeidet mot korrupsjon og kvitvasking følgjer banken retningslinene til Finans Norge ved etablering av kundeforhold og utferding av banklegitimasjon.

Banken si behandling av likestilling, diskriminering, arbeidsmiljø og påverknad på ytre miljø er nærare beskrevet lenger ute i årsmeldinga.

Aktivitet gjennom året

SpareBank 1 Lom og Skjåk oppnådde eit godt resultat i 2016 (sjå tidlegare tabell og seinare omtale under resultatrekneskapen). Dette skuldast stor aktivitet innanfor tradisjonelle banktenester. Vi fekk gode inntekter frå sal av forsikringsprodukt, betalingsformidling og utbytte frå strategiske aksjeinvesteringar. Aktiviteten i Lom, Skjåk, Vågå og Dombås var høg også i 2016. Vi er totalt 52 tilsette i banken.

Bankmarknaden er prega av store endringar, drivne av nye krav frå styresmaktene og digitalisering av banktenester. Når endra kundeåttferd og nedgang i bruk av kontorkanalen skjer, skal SpareBank1 Lom og Skjåk vinne marknadskampen med å tilby dei digitale kundane våre dei enklaste digitale løysingane i bransjen.

Kundane våre har, og skal ha, den beste hand-saminga uansett kva for kanal dei kontaktar oss i, om det er i kontorkanalen, på telefon, e-post eller om dei ønskjer å vera sjølvbetente.

Sparebank 1 Lom og Skjåk ønskjer å legge til rette for at dei kundane som ønskjer det, skal kunne ta i bruk sjølvbetente løysingar. Dei nye produkta som blir utvikla i bankbransjen i dag, rettar seg hovudsakleg mot at kundane skal kunne ordne ting sjølve, rett og slett fordi det er dette kundane etterspør. Da er det viktig at dei tilsette i banken tek i bruk slike løysingar sjølve, for å kunne yte den nødvendige servicen til kundane våre slik den digitale utviklinga krev.

2016 heldt fram med stort lokalt engasjement, når det gjeld arrangement og tilstellingar i bygdene våre. Banken var også i 2016 hovudsponsor på dei fleste, noko vi er takknemlege for og stolte over.

Denne gongen var det spesielt Lom og Vågå som hadde mykje på tapetet der banken vart spurt om å være støttespelar og sponsor. Som i 2015 var vi hovudsponsor da Vågå Freeride på Lemonsjøen vart arrangert i mars. Det var spektakulær frikøyning der dei største namna i verda var på startstreken. Banken hadde stand med profilering av mCASH, servering av kaffi og god stemning.

Banken med pensjonskveld på Fossheim.

Stor pågang etter pannebånda til skiforbundet etter facebook-konkurranse.

Lomseggen Upp 2016.

Ung Kultur Møtast (UKM).

Gastronomiske festdagar i Lom.

Sparebank1 er ein sentral støttespelar til skisatsinga i Noreg. Desse deltok frå skisamarbeidet i Nord-Gudbrandsdalen si samling på Sognefjellet i juni 2016: Syver Brøste Nørstegård, Lesja, Runi Arnekleiv, Dombås, Ane Marie Hareland, Lesja, Ingrid Øyen, Vågå, Ola Aurmo, Lom, Jo Mallaug, Lom, Vemund Moe, Lom, Emma Mallaug, Lom, Ivar Fjeld, Lom, Reidar Aurmo, Lom, Marius Synstnes, Lom, Sjur Slettom, Lom og Fredrik Kleppe, Sel.

Juni Arnekleiv, Tora Berger og Mari Sverdrup var godt tilfreds med 6. plassen på stafetten under NM på heimebane på Dombås i mars 2016.

I mai var banken med på noko heilt nytt, Gastronomiske festdagar i Lom. Lom vart sett på kartet, da dette arrangementet først og fremst er for å trekkje utanbygds folk til Lom. Det var mat-tog, ei reise i kulinariske opplevingar i Arne Brimi si ånd. Store kokkestjerner vitja bygda og laga ei kulinarisk oppleving for dei mange tilreisande.

Vi heldt fram i matvegen under finalen i kokkekamp i Vågåhallen i mai. Der var det

9. klasse frå Nord-Gudbrandsdalen som skulle konkurrere i matfag. Her var også Arne Brimi med heile vegen med sin matfilosofi. I juni var det klart for Camp Jotunheimen, nok eit nytt tiltak der banken var hovudsponsor. Her var også tanken å få heile Noreg til å sjå til Lom, sjå kva vi har å tilby når det gjeld mat- og fjell-opplevingar. Mange familiar fekk ei rundreise i Lom med guida og tilrettelagde turar i Jotunheimen.

I mange år har banken vore hovudsponsor for Vågå MX Camp kvar sommar, der barn og unge får utfalde seg med crosskøyering på Grønsletta i Vågå. Det er for mange årets høgdepunkt, eit heilt spesielt bra miljø og eit svært godt arrangement!

Så var det duka for årets høgdepunkt for oss som sponsor og Vågå som bygd, Landskappleiken 2016. Det kom folk frå heile landet, og Vågå viste seg frå si beste side. Banken hadde stand i fleire dagar, og dei tilsette fekk treffe både eksisterande og potensielle kundar. Det var kjekt å få vera med på dette arrangementet, som var sær s godt gjennomført på alle måtar. Det er viktig at bygdene våre får moglegheit til å gjennomføre slike store, kulturelle arrangement.

Vidare var det både Fjordingsmartna i Lom og Traktorrock i Vågå mot slutten av sommaren, kjekt både for store og små. Det er så flott å sjå kor mykje iver og vilje det er rundt om for å få ting til å skje i bygdene våre. Det er så mange

som vil, og dei må vi heie fram! Alle er vi avhengige av å ha eit rikt og levande lokalsamfunn. Det er viktig å heie på kvarandre, unne kvarandre å lykkast, og få til ting saman. Slikt blir det trivsel og glede av, og næringar veks vidare.

I høve 100-årsjubileet for Tor Jonssons fødsel ville banken nytte det flotte høvet til å invitere kundar busett i Oslo til ein spesiell festkveld på Riksscena i Oslo i oktober. Banken inviterte til tapas og sosialt samvær før konserten og dans etterpå – ei flott oppleving med fantastisk dyktige musikarar!

Banken avslutta året på tradisjonelt vis når det gjeld tilstellingar, der vi inviterte næringskundar til julelunsj på Fossheim. Vi var 70 til bords og kunne la roa senke seg med gode samtalar, god mat og hyggeleg samvær. Banken er svært taknemleg for at så mange stiller på julelunsjen kvart år, det er så viktig å samlast og prate saman.

Årets høgdepunkt for banken som sponsor og Vågå som bygd, Landskappleiken 2016.

Rekneskapen

Framleis drift

Bankstyret stadfestar at alle føresetnadene for vidare drift er til stades, og årsrekneskapen er avlagd under desse føresetnadene. Slik styret ser det, er det etter årsslutt ikkje skjedd noko som krev fleire kommentarar.

Resultatrekneskapen

Resultatet etter tap og skatt vart i 2016 kr 84 503 534. For samanlikning med tidlegare år viser vi til tabellen på side 5. Prosenttal er utrekna av dagleg, gjennomsnittleg forvaltningskapital, dersom ikkje anna er kommentert.

Forslag til disponering av overskot

Styret i SpareBank1 Lom og Skjåk er svært nøgde med resultatet for 2016. Resultatet frå den underliggende drifta har vore god. Tap på utlån og garantiar osv. har betra seg betrakteleg dei siste åra, sjølv om det var ein tapsauke frå 2015 til 2016. Resultatet sikrar banken eit godt grunnlag for vidare vekst. Bankstyret understrekar difor kor viktig det er å prestere gode resultat for å styrke soliditeten og halde på sjølvstendet til banken.

Styret gjer framlegg om slik disponering av overskotet til banken:
kr 300 000 til gåver
kr 84 203 534 overført til fondet i sparebanken.

Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter

Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter er hovudbidraget til det totale dekningsbidraget i banken, og utgjorde 105,8 mill. kroner, ein oppgang frå 95,2 mill. kroner frå året før. Rentenetto utgjer 2,09 % av gjennomsnittleg forvaltningskapital, tilsvarande førre år var 1,98 %. Ut frå konkurransesituasjonen er styret godt nøgd med rentenettoen.

Provisjonsinntekter og inntekter frå banktenester

Gebyr- og provisjonsinntekter vart på 31,8 mill. kroner, som utgjer 0,63 % av gjennomsnittleg forvaltningskapital. I 2015 var tilsvarande tal 32,9 mill. kroner og 0,68 %. Banken hadde positiv utvikling i porteføljen av aksjar og obligasjonar med 17,8 mill. kroner. I 2015 hadde vi ei negativ utvikling med kr 2,8 mill. kroner. Sparebanken Hedmark overtok Bank 1 Oslo

i 2016. SpareBank 1 Lom og Skjåk var med-eigarar i Bank 1 Oslo gjennom eigarskapet i Samspår Bankinvest II AS, og vi fekk oppgjær i form av eigenkapitalbevis i Sparebanken Hedmark. Vi kunne bokføre ein gevinst på 13,4 millionar ved denne transaksjonen.

Driftskostnader

Dei samla driftskostnadane, inklusive ordinære avskrivningar, vart på 1,42 % av gjennomsnittleg forvaltningskapital, i 2015 var driftskostnadene på 1,58 %. Dersom vi korigerer for verknadene ved avviklinga av ytingsbasert pensjonsordning, ville driftskostnadene ha vore på 1,51 %. Lønn og generelle administrasjonskostnader utgjer 1,13 % av gjennomsnittleg forvaltningskapital, ein nedgang frå 1,29 % i 2015. Kostnadsnivået i banken er vurdert som tilfredsstillande. Styret meiner det er viktig å ha kostnadseffektiv drift av banken i fokus for å oppnå gode økonomiske resultat i framtida.

Balansen

Forvaltningskapitalen

Forvaltningskapitalen utgjer 5 213,8 mill. kroner, ein auke med 6,85 % sidan førre årsskifte. Dette må sjåast i samband med valutalån og overføringane til SpareBank 1 Boligkreditt. Ved utgangen av 2016 hadde overføringane til SpareBank 1 Boligkreditt auka frå førre årsskifte med 224,2 mill. kroner til 1 248,9 mill. kroner, og kundane våre hadde 151,0 mill. kroner i valutalån. Forvaltningskapitalen inkludert SpareBank 1 Boligkreditt og valutalån utgjer 6 613,7 mill. kroner, ein auke med 519,7 mill. kroner sidan 2015.

Utlån og garantiar

Utlån voks med 380,2 mill. kroner til 4 494,6 mill. kroner når vi ikkje tek omsyn til valutalån og overførte lån til SpareBank 1 Boligkreditt. Note 14d. viser fordeling mellom geografiske område. Brutto utlån auka med 9,24 % frå 2015 til 2016.

Ved utgangen av 2016 utgjer garantiar 195,0 mill. kroner. Note 14e. viser garantiar fordelt på næringer, og note 26 fordelt på garantitypar. Utlån og garantiar til næringslivet er på 41,8 % av totale utlån og garantiar. For 2015 var den 42,7 %. Den gjennomsnittlege utlånsrenta var 3,6 %, tilsvarande for 2015 var 4,2 %.

Banken er medeigar i bustadkreditselskapet Sparebank 1 Boligkreditt AS (SB1BK). Selskapet vart etablert for å sikre eigarbankane tilgang til funding som er rimelegare enn den fundinga banken sjølv normalt kan oppnå, gjennom utferding av særskilt sikra obligasjonar med svært god rating. For å oppnå denne ratinga må bustadkreditselskapet dokumentere at alle lån oppfyller gjevne kvalitetskrav frå styresmaktene og kreditt-ratingbyråa. Ved å overføre denne type lån mottar banken provisjonsinntekter frå selskapet.

Verdsetjing av utlån

Låne- og garantiporteføljen er gjennomgått og vurdert i samsvar med retningslinjene til Finanstilsynet.

Mislegghald og tapsutsette engasjement

Talet på mislegghaldne og tapsutsette engasjement syner ei positiv utvikling samanlikna med førre året. Individuell nedskrivning kjem fram etter at alle næringsengasjement over eit bestemt nivå har vorte grundig vurderte både i nåtid og den næraste framtid, og vurdering av dei sikringsobjekta banken har. I tillegg er personmarknadskundar over eit definert nivå vurderte.

Vi har ført tap- og tapsavsetjingar i resultatrekneskapen med 3,0 mill. kroner. Individuelle tapsavsetjingar er på 8,7 mill. kroner, og gruppeavsetjingar er 18,6 mill. kroner. Samla blir dette 27,3 mill. kroner, 0,61 % av brutto utlån.

Tapsavsetjingar for garantiar er på 5,4 mill. kroner. Dette er ført under «anna gjeld» i rekneskapen.

Innskot

Innskot frå kundar utgjer 3 784,6 mill. kroner, som er ein auke på 385,8 mill. kr siste året, eller 11,35 %. For 2015 var auken 6,99 %. Dei siste åra har det vore auke kvart år, men med svært varierende prosentdel. Delen av større innskot er aukande, men banken meiner å ha gode og fornuftige avtaler med dei største aktørane. Styret er klar over likvidetsrisikoen som ligg i dei store innskota.

Den gjennomsnittlege innskotsrenta var på 0,99 %, tilsvarende for 2015 var 1,61 %.

Verdipapir

Behaldninga av verdipapir utgjer til saman 340,4 mill. kroner. 132,2 mill. kroner er i renteberande papir. 31,2 mill. kroner er omløpsaksjar, aksjefond og eigenkapitalbevis. Desse, saman med dei renteberande verdipapira, blir verddivurdert etter det lågaste av kjøpskurs og marknadsverdien.

Anleggsporteføljen er vurdert til 177,0 mill. kroner. Dette inkluderer strategiske investeringar i fellesføretak gjennom alliansesamarbeidet (sjå note 16 a), og eigardelar i tilknytt selskap og dotterselskap, (sjå note 16 b).

Bokført endring i verdipapira viser for 2016 ein positiv resultateffekt med 17,8 mill. kroner, sjå note 8.

Plasseringar i verdipapir ligg innanfor dei grensene styret har sett. Styret får kvartalsvis rapportar over verdipapirporteføljen der bokført verdi, marknadsverdi og renterisiko går fram.

Eigenkapital og kapitaldekning

Etter overføring til sparebankfondet utgjer eigenkapitalen nå 670,4 mill. kroner. Heile eigenkapitalen er frå opptente overskot og gjev ein eigenkapitaldel på 12,86 %, rekna ved utgangen av året, mot 12,09 % ved førre årsskiftet. Rein kjernekapital og kjernekapitaldekninga utgjer 17,66 %. Kapitaldekninga utgjer 18,03 %. Da er ansvarleg lånekapital på 50 mill. kroner inkludert.

Innskot målt mot utlån

Innskot målt mot utlån utgjer 84,20 % mot 82,61 % ved førre årsskiftet.

Funding elles

Banken har ein god finansiell situasjon. Behov for funding er dekt gjennom opptak av obligasjonslån. Forfallsstrukturen går fram av note 20.

Bankaktiviteten med finansielle instrument er avgrensa til å gjelde eigne posisjonar. Den totale eksponeringa og vurdering av risiko blir jamleg gjennomgått.

Intern kontroll og risikostyring

Generelt

SpareBank1 Lom og Skjåk har eit mål om å halde samla risikoeksponering på eit moderat nivå. Samstundes er det viktig for banken å stimulere til aktivitet og nyetablering i sitt primærmarknadsområde. Styret har vedteke prinsipp for risikostyring gjennom instruksar, retningslinjer og internkontroll. Styret får løpande orientering om utviklinga gjennom periodiske rapporteringar.

Styret meiner at den operasjonelle og finansielle risikoen er under kontroll, og at banken blir styrt etter reglar som er gjevne i lov, føresegner og i interne retningslinjer.

Pilar II og CRD-IV

I rundskriv 12/2016 gjorde Finanstilsynet greie for sine eigne metodar for å vurdere samla risikonivå og tilhøyrande kapitalbehov for bankane. Banken si berekning av kapitalbehov er tilpassa metodikken til Finanstilsynet.

I samsvar med føresegn om risikostyring og internkontroll føretekt banken årleg ein gjennomgang av vesentlege risikoar som dei respektive verksemdsområda banken er eksponert for. Desse vurderingane dannar grunnlag for kor mykje kapital banken må ha for å dekkje den samla risikoen den er eksponert for.

Finansiell informasjon, pilar III, blir offentleggjort på banken si heimeside.

Operasjonell risiko

Operasjonell risiko representerer både på stutt og lang sikt ein trussel som kan medføre ein vesentleg kostnad. Banken observerer ikkje noko teikn på at underliggjande eksponering er større enn utrekna under basismetoden. Basismetoden blir nytta også i eigenvurderinga til banken.

Kredittrisiko

Kredittrisiko er knytt til potensialet for tap på utlån eller garantiar til kundar, i tillegg til tap på plassering i verdipapir med mindre solide utferdarar. I tråd med føresegner frå Finanstilsynet og dei interne retningslinjene gjennomgår banken regelmessig utlånsporteføljen med tanke på identifisering av moglege tapsutsette engasjement.

Banken følgjer utviklinga i utlånsporteføljen tett med månadleg oppfølging av nøkkeltal, og følgjer med på at utviklinga av måltal relatert til utlånsporteføljen inngår som del av kvartalsvise risikorapportar til styret.

Porteføljane for privat- og bedriftsmarknaden har også gjennom 2016 vist ei positiv utvikling året sett under eitt, der dei estimerte nivåa for forventta tap, uventa tap, gjennomsnittleg sannsynlegheit for misleghald og vekta sannsynlegheit for misleghald for friske engasjement er redusert i begge porteføljane. Det er alltid ein viss risiko i utlånsporteføljen til banken. Vi har teke på oss ein auka risiko ved å vere med på utvikling av lokalt næringsliv, og at vi har store eigedomsengasjement utanom banken sitt primærmarknadsområde.

Tapa på utlån var i 2016 låge, og andelen av misleghaldne engasjement er monaleg lågare enn ved utgangen av førre året. Banken har intensivert arbeidet med å redusere misleghald, som har redusert delen av porteføljen som har vore misleghalden eller nedskriven. Engasjementa i privat- og bedriftsmarknadsporteføljane i dei tre høgaste risikogrubbene er monaleg lågare enn ved utgangen av førre året. Med fokus på sunn vekst og tettare oppfølging av utsette engasjement budsjetterer banken med tap i 2017 på 0,15 % av gjennomsnittleg forvaltningskapital. Styret meiner banken har god kontroll med engasjementa og vurderer den samla kredittrisikoen uendra til moderat.

Valutarisiko

Banken er i liten grad direkte eksponert i valuta, men er indirekte eksponert gjennom å stille lånegarantiar for kundar med valutalån overfor SpareBank 1 SMN og DNB – primært i sveitsiske franc (CHF). Lånegarantiane er sikra med pant og inngår i den ordinære kredittvurderinga av låneengasjementet til banken. Styret meiner at evna valutakundane har til å svara for valutalåna, er til stades, og at lånegarantiane framleis er tilfredsstillande dekt av pantesikringa som banken har etablert.

Rente-/kursrisiko

Styret reknar den totale renterisikoen for å vera låg. Behaldninga av omløpsaksjar og grunnfondsbevis er eksponert for kursrisiko, men styret vurderer at denne ut frå storleiken på behaldninga

er av mindre omfang. Kursrisiko knytt til anleggsaksjar og strategiske investeringar er også til stades, men styret vurderer denne som låg. Situasjonen ved årsskiftet er at fleire av dei strategiske investeringane har ein meirverdi samanlikna med bokførte beløp.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisikoen er primært knytt opp til behovet for ekstern funding på grunn av auke i utlån. Overføring av bustadlån til SpareBank 1 Boligkreditt har redusert behovet for egne lån i marknaden, og er dermed med på å redusere likviditetsrisikoen. Det er dagleg oppfølging og

vurderingar av likviditeten. Målsetjinga om samansetjing av balanse og forfallsstruktur på obligasjonslån, saman med etablerte trekkrettar, gjer at styret framleis meiner å ha ein kontrollert og låg risiko.

Strategisk risiko

Måten vi driv banken på, vår desentraliserte avgjerdsprosess og at vi er lett tilgjengelege for kundane, er gode konkurransefortrinn. Etableringa på Dombås var naudsynt og viktig av strategiske årsaker, både for å kunne yte betre service til dei eksisterande kundane våre på Lesja og Dovre, og for å sikre grunnlag for vidare vekst. DNB, som var den største konkurrenten til banken i primærmarknadsområdet, la i 2016 ned avdelingskontora sine på Dombås og Otta. Samstundes har SpareBank 1 Lom og Skjåk hatt god vekst i utlån på Lesja og Dovre.

Tilsette

Personalet

Ved utgangen av 2016 har SpareBank 1 Lom og Skjåk 52 tilsette ved dei fire kontora. Dette utgjer til saman 50 årsverk. I tillegg har banken vaktmeister og reinhaldar i deltidsstilling ved eigedomen til banken i Bismo. Vi har fått fire nye medarbeidarar i 2016. Dette er Helge Tofthagen, PM-rådgjevar i Vågå, Ingrid V. Sulheim, lønn/personal, Anne Kjæstad Veggum, Risk Controller og Unni Strand, adm. banksjef.

Banken har dyktige medarbeidarar som står på for arbeidsgjevaren sin. Mange av dei tilsette i banken har gjennomført teoretisk og praktisk prøve og fått tittelen autorisert finansiell rådgjevar eller vorte sertifisert innan godkjenningsordninga for skadeforsikring. Dette styrkar kompetansen til rådgjevarane og vil ytterlegare forsterke kvaliteten i dialogen med kundane. Styret set stor pris på innsatsen til dei tilsette i banken.

Likestilling

Dei tilsette i banken fordeler seg med 33 kvinnelege og 19 mannlege. Alle har like moglegheiter til utdanning, arbeid og fagleg utvikling. Målsetjinga om at det ikkje skal vera lønsskilnad mellom kvinner og menn i banken for medarbeidarar i same type stilling, meiner vi er oppfylt. Det kan vere lønsskilnader mellom stillingar ut ifrå stillingsinnhald og krav til kvalifi-

kasjonar. Leiargruppa i banken er samansett av fire menn og to kvinner. Styret er samansett av tre menn og tre kvinner. Sidan 2008 har fordelinga av kvinner og menn blant dei banktilsette endra seg frå tilnærma 50–50-fordeling til ei overvekt av kvinnelege med om lag 63 %.

Arbeidsmiljø

Sjukefråværet i 2016 utgjorde 6,96 %, mot 8,08 % året før. Banken hadde framleis langtids-sjukmeldte i 2016. Med så få tilsette gjev det store utslag i fråværsprosenten. Det har ikkje vore arbeidsuhell knytt til aktiviteten i 2016.

Styret meiner at banken har eit arbeidsmiljø som er godt og positivt, til glede for den enkelte medarbeidar, kunde og bank.

Diskriminering

Diskriminering er det same som usakleg forskjellsbehandling, som vil vera i strid med arbeidsmiljølova. SpareBank 1 Lom og Skjåk skal jobbe målretta for å fremje likestilling og hindre diskriminering på grunn av kjønn, nedsett funksjonsevne, etnisk avstamming, hudfarge, språk, religion og livssyn.

Det er ei målsetting i Sparebank 1 Lom og Skjåk at etnisk tilhøyr ikkje skal vere til hinder for å bli rekruttert. Korkje styret eller administrasjonen i SpareBank 1 Lom og Skjåk er kjent med tilhøve som kan oppfattast som diskriminerande.

Ytre miljø

Banken har ikkje aktivitet som ureinar det ytre miljøet.

Energi- og klimarekneskap 2016

Formålet med energi- og klimarekneskapen er å vise oversikta over klimagassutsleppet (GHG-utslepp) i organisasjonen som del av ein overordna klimastrategi. Ein klimarekneskap er eit viktig verktøy i arbeidet med å identifisere konkrete tiltak for å redusere energiforbruk og tilhøyrande GHG-utslepp. Denne årlege rapporten gjer organisasjonen i stand til å måle nøkkeltal og dermed evaluere seg sjølv over tid.

Rapporten omfattar heile verksemda i SpareBank 1 Lom og Skjåk.

Informasjonen i ein klimarekneskap stammar frå både eksterne og interne kjelder, og blir omrekna til tonn CO₂-ekvivalentar. Analysen er basert på den internasjonale standarden «A Corporate Accounting and Reporting Standard», som er utvikla av «The Greenhouse Gas Protocol Initiative» – GHG-protokollen. Dette er den mest brukte metoden verda over for å måle utslepp av klimagassar. ISO standard 14064-I er basert på denne.

Sparebank 1 Lom og Skjåk hadde i 2016 eit totalt klimagassutslepp på 46,2 tonn CO₂-ekvivalentar (tCO₂e). Dette er ein auke på 4,2 tCO₂e, tilsvarande 10 %, samanlikna med 2015.

Klimagassutsleppa fordeler seg i 2016 med 7,5 tCO₂e, 16 %, til Scope 1, 26,5 tCO₂e, 57 %, til Scope 2 og 12,2 tCO₂e, 26 %, til Scope 3. Det har vore ein auke i Scope 1 og 3, og ein reduksjon i Scope 2 frå 2015 til 2016.

Energiforbruk pr. areal har auka med 11,5 %, totalt energiforbruk har auka med 11,5 %, og

det er auke i både utslepp pr. årsverk og pr. mill. NOK omsetning.

Scope 1

Transport: Faktisk forbruk av fossilt brensel til køyring (eigd, leigd, leasa). Bruk av diesel (B5) står i 2016 for utslepp tilsvarande 7,5 tCO₂e. Dette er ein auke på 16 % frå året før.

Scope 2

Elektrisitet: Målt forbruk av elektrisitet i eigde eller leigde lokale/bygg. Tabellen viser klimagassutslepp frå elektrisitet utrekna med den lokasjonsbaserte utsleppsfaktoren Nordisk miks. Utsleppa frå elektrisitetsbruk er redusert med 2 %, samanlikna med 2015.

Merk at utsleppsfaktoren Nordisk miks er redusert med 12,5 % sidan 2015, noko som reflekterer at det er produsert straum frå kjelder med lågare klimagassutslepp (som vasskraft samanlikna med gasskraft) i 2016 samanlikna med året før.

Kategori	Forklaring	Forbruk	Enhet	Energi (MWh)	Utslipp (tCO ₂ e)	Utslipp (fordeling)
Transport				29.8	7.5	16.2%
Diesel (B5)	Firmabil	2 948.0	liter	29.8	7.5	16.2%
Scope 1 total				29.8	7.5	16.2%
Elektrisitet*				467.4	26.2	56.7%
Elektrisitet Nordisk miks		467 373.0	kWh	467.4	26.2	56.7%
Fjernvarme generelt				23.1	0.3	0.7%
District heating Bio 90%	23 124.0		kWh	23.1	0.3	0.7%
Scope 2 total				490.5	26.5	57.3%
Flyreiser				-	1.3	2.7%
Fly kontinentalt		10.0	Ant.reiser	-	1.0	2.1%
Fly nordisk		4.0	Ant.reiser	-	0.3	0.6%
Forretningsreiser				-	8.4	18.1%
Km-godtgj.bil(NO)		56 446.0	km	-	8.4	18.1%
Avfall				-	1.6	3.5%
Restavfall,forbrenning		3 225.0	kg	-	1.6	3.5%
Papir,gjenvinning		579.0	kg	-	-	-
Papirforbruk				-	1.0	2.1%
Paper,office		840.0	kg	-	1.0	2.1%
Scope 3 total				-	12.2	26.4%
Total				520.3	46.2	100.0%
*Alternativ beregning utslipp fra el (Markedbasert metode)				-	0	

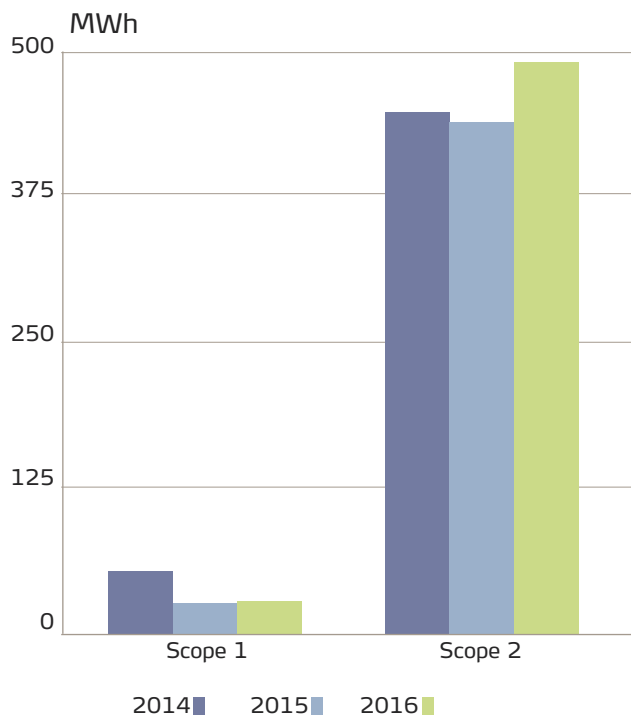
Årsrapport - klimagassutslipp (tCO₂e)

Kategori	Forklaring	2014	2015	2016	% endring fra forrige år
Transport					-
Diesel (B5)	Firmabil	13.8	6.8	7.5	9.7%
Scope 1 Utslipp		13.8	6.8	7.5	9.7%
Fjernvarme generelt					-
District heating Bio 90%			0.6	0.3	-47.8%
Elektrisitet*					-
Elektrisitet Nordisk miks		40.7	26.7	26.2	-1.8%
Scope 2 Utslipp		40.7	27.3	26.5	-2.9%
Flyreiser					-
Fly kontinentalt		0.6	1.1	1.0	-9.6%
Fly nordisk		0.1	0.4	0.3	-35.2%
Forretningsreiser					-
Km-godtgj.bil(NO)		7.5	2.7	8.4	207.1%
Papirforbruk					-
Paper,office				1.0	100.0%
Avfall					-
Papir,gjenvinning		-	0.1	-	-71.6%
Restavfall,forbrenning		1.5	3.6	1.6	-55.2%
Scope 3 Utslipp		9.7	7.9	12.2	54.3%
Total		64.3	42.0	46.2	10%
Prosentvis endring			-34.7%	10.0%	
*Alternativ beregning utslipp fra el (Markedbasert metode)			122.1	0	
Prosentvis endring			-	-100%	

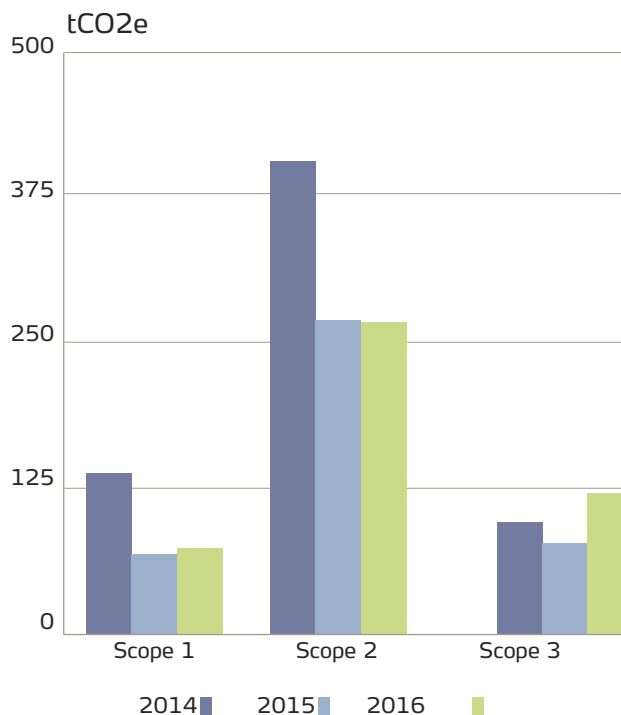
Nøkkeltall - Energi og klimaindikatorer

Navn	2014	2015	2016	% endring fra forrige år
Sum kWh/m ²	238.8	234.6	261.6	11.5%
Sum kvadratmeter(m ²)	1 875.0	1 875.0	1 875.0	-
Totalt energiforbruk Scope 1+2 (MWh)	501.8	466.4	520.3	11.5%
Totale utslipp(S1+S2+S3) (tCO ₂ e)	64.3	42.0	46.2	9.9%
Totale tCO ₂ e/årsverk	1.4	0.9	0.9	5.5%
Total tCO ₂ e/omsetning	0.5	0.3	0.3	27.4%
MWh/ÅV	10.7	9.7	10.4	7.1%
Årsverk	47.0	48.0	50.0	4.2%

Årlig energiforbruk (MWh) Scope 1 & 2

Årlige klimagassutslipp per Scope

Elektrisitet med ein marknadsbasert faktor er presentert under tabellane i denne rapporten. Ettersom banken har kjøpt opphavsgarantiar for elektrisitetsforbruket i 2016, er utsleppsfaktoren null. Selskapet hadde derfor ikkje utslepp frå bruk av elektrisitet i 2016 i eit marknadsbasert perspektiv.

Fjernvarme: Bruk av fjernvarme i eigde/leigde bygg. Totale utslepp frå fjernvarme er redusert med 48 % og står i 2016 for 0,3 tCO₂e.

Scope 3

Flyreiser: Målt i talet på reiser pr. region. Utslepp frå flyreiser i 2016 tilsvarar 1,3 tCO₂e.

Km-godtgjering: I 2016 er det gjeve godtgjering for 56 446 km. Dette gjev eit utslepp på 8,4 tCO₂e, og er ein auke på 5,7 tCO₂e frå 2015.

Papirforbruk: Målt i kg papir brukt i kontorsamanheng. Utslepp frå forbruk av papir tilsvarar 1 tCO₂e i 2016.

Avfall: Rapportert avfall i kg fordelt på ulike avfallsfraksjonar, og behandlingsmetode (resirkulert, energiattvunne, deponert). Avfall står for eit utslepp på 1,6 tCO₂e i 2016, og utgjer 3,5 % av totale klimagassutslipp. Utsleppa er

redusert med 2,1 tCO₂e frå 2015 til 2016. Utslepp knytt til papiravfall er på under 0,1 tCO₂e. Dette er relativt lite og berre merkt med ein strek i tabellen.

Det er ein viktig del av samfunnsansvaret vårt å vera bevisste på kva påverknad vi har på naturen, klimaet og miljøet rundt oss. Derfor har banken utarbeidd ein miljørapport for å kunne identifisere utsleppa, talfeste ureininga og gjera oss i stand til å setja målretta tiltak i verk.

Formålet er å gje eit grunnlag for å vurdere bedrifta i miløsamanheng, og arbeide systematisk for å minske påverknaden på det ytre miljøet.

Sparebank 1-alliansen

SpareBank 1-alliansen er eit bank- og produkt-samarbeid der SpareBank 1-bankane i Noreg samarbeider gjennom dei felleseigde selskapa SpareBank 1 Gruppen og SpareBank 1 Banksamarbeidet DA.

SpareBank 1-alliansen er den nest største finansgrupperinga i Noreg. Alliansen består av 16 sjølvstendige bankar som er fullverdige leverandørar av finansielle produkt og tenester til privatpersonar, bedrifter og organisasjonar.

Kundane skal oppleve at SpareBank 1-alliansen er den beste på nærleik, lokal forankring og kompetanse. Totalt har alliansen om lag 7000 medarbeidarar. Av desse er om lag 1200 tilknytte SpareBank 1 Gruppen og SpareBank 1 Banksamarbeidet med dotterselskap.

SpareBank 1 Gruppen og SpareBank 1 Banksamarbeidet utgjer Alliansesamarbeidet. Føremålet med Alliansesamarbeidet er å levere attraktive produkt og tenester med gode kundeopplevingar i fokus. Dette bidreg til konkurransekrafta og lønnsmda til SpareBank 1-bankane, slik at dei også i framtida skal vera sterke og sjølvstendige. Visjonen til alliansesamarbeidet er: Attraktiv for kundane og bankane.

SpareBank 1 Banksamarbeidet leverer forretningsplattformer og felles forvaltnings- og utviklingstenester til alliansebankane som kundar, og bidreg til at felles utvikling og felles aktivitetar gjev bankane stordrifts- og kompetansefordelar. Selskapet eig og forvaltar også dei immaterielle rettane til Alliansen under det felles merkevarenamnet SpareBank 1.

SpareBank 1 Banksamarbeidet utviklar og leverer felles IT/mobilløysingar, merkevare- og marknadsføringskonsept, forretningskonsept, kompetanse, analysar, prosessar, beste-praksisløysingar og innkjøp.

EiendomsMegler 1 Lillehammer og Gudbrandsdal AS

Banken er deleigar i EiendomsMegler 1 Lillehammer og Gudbrandsdal AS med 20,7 %. Selskapet er medlem av EiendomsMegler 1, og vi meiner eigarskapet vårt kan gje synergieffektar. Årsresultatet i 2016 vart kr 3 212 807,- etter finans og skatt. Omsetninga gjekk opp frå kr 25 393 434,- i 2015 til kr 26 340 262,- i 2016.

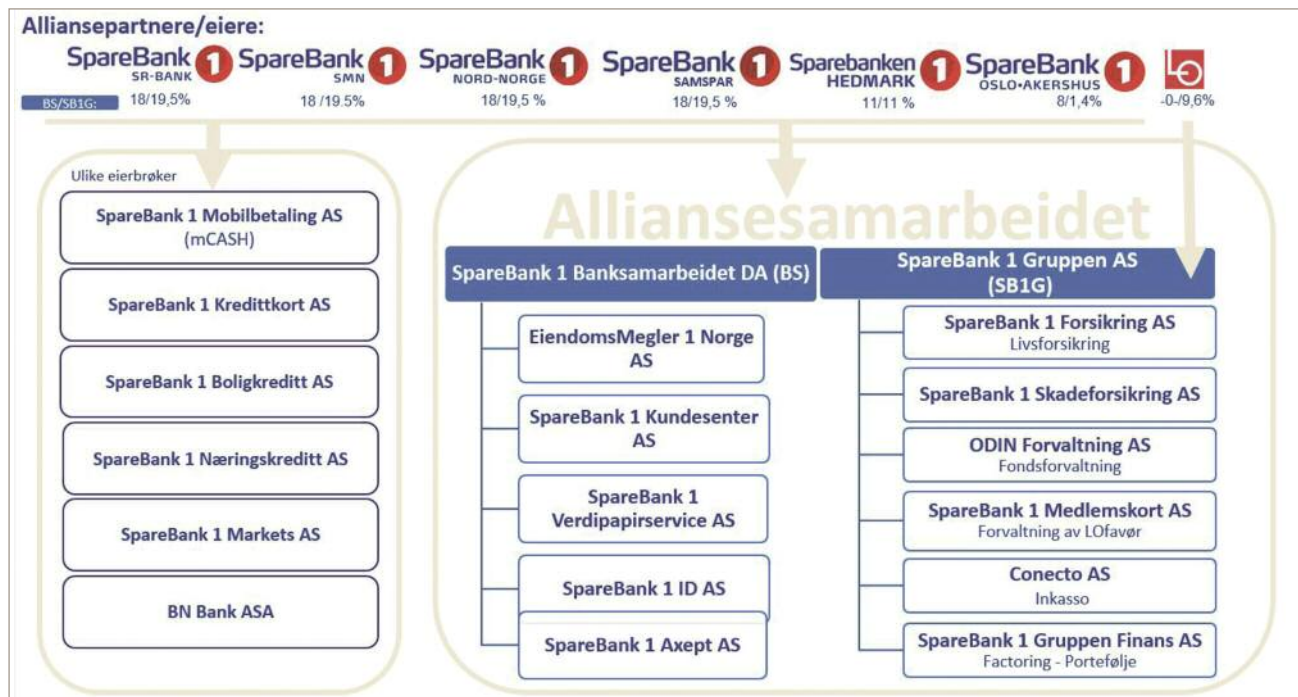
Lom og Skjåk sparebanks næringslivsfond

Næringslivsfondet i banken har ein grunnkapital på kr 4 000 000. Føremålet til fondet er å styrke næringslivet i distriktet. Avkastninga av kapitalen kan nyttast til prosjekt og forarbeid for nyetableringar. Vidare kan det nyttast til å styrke eksisterande verksemdar med tilskot til produktutvikling, konsulenttenester, opplæring og marknadsføring. Pågangen varierer noko frå år til år, og det er kvart år mange kvalifiserte som søker om midlar.

Framtida

SpareBank1 Lom og Skjåk legg vekt på vekst i forvaltningskapitalen. Målet er ein sunn vekst, på høgde med, eller over den generelle bankmarknaden. Vi skal prestere gode nøkkeltal, og gjennom dette styrke eksistensgrunnlaget til banken. Sjølvstende står sterkt og er teke inn i strategidokumenta til banken.

Ny strategiplan for 2017–2020 vart vedteken i styret i november 2016. SpareBank 1 Lom og Skjåk skal utvikle seg frå å vera ein tradisjonell lokalbank til ein moderne lokalbank med tradisjonar i 2020.

Banken budsjetterer med eit differensiert vekstmål på BM og PM, med 6,5 % på BM og 9,5 % på PM. God resultatutvikling er òg viktig for å møte dei strengare regulatoriske krava til bankane. Styresmaktene sine krav om styrking av soliditeten, større likviditetsbuffer og auka kapital-

dekning inneber at banken må søkje å bli enda meir kostnadseffektiv og ha ein framleis sunn utlånsvekst. Det er viktig at veksten i utlån ikkje påfører banken tap, og at vi har god kvalitet i kundeporteføljen.

Vi opplever sterk konkurranse i bankmarknaden, og dette vil truleg presse rentemarginen ned i 2017. Det er viktig å halde posisjonen vår som den leiande banken i Lom, Skjåk og Vågå, og vi ønskjer òg å bli den leiande banken for Dovre og Lesja.

Av dei 16 sjølvstendige sparebankane i SpareBank1-alliansen er:

- ✓ 6 børsnoterte eigenkapitalbevisbankar
- ✓ 8 tradisjonelle sparebankar
- ✓ 1 aksjesparebank
- ✓ 1 forretningsbank

SpareBank 1

Styret i banken: Frå høgre Wenche Ritha Vilhelmsen, Hans Ivar Kolden (styreleiar), Unni Strand (adm. banksjef), Jo Trygve Lyngved, Anne Lise Marstein, Sigbjørn Oppheim og Tordis Brandsar.

Eit stort potensiale for banken er medlemmane i LO der SpareBank1 har sterke relasjonar. Dette arbeidet skal styrkast gjennom marknadsføring av produkt tilrettelagt nettopp for dette segmentet. Eit anna viktig segment for banken er ungdom. Elles skal vi satse på nye kundar i primærmarknaden vår. Ein viktig marknad for oss er Oslo og Akershus, som vi også skal ha vekst i.

Vi er ein bank med stort samfunnsengasjement og dyktige medarbeidarar. Sjølv om styresmaktene gjennom lover og føresegner stiller nesten like strenge krav til ein lokalbank som til nasjonale bankar, skal vi med offensiv tilnærming og endringsvilje kontinuerleg utvikle oss til beste for kundar, tilsette og samfunnet kring oss. Banken skal også i 2017 vera lønnsam og bidra til verdiskaping for tilsette, kundar og lokalsamfunn.

Vår visjon er «din lokalbank – der du er», og denne visjonen skal vi etterleva.

Takk til forretningskontaktar, tillitsvalde og tilsette!

Styret takkar forretningskontaktar, tillitsvalde og dei tilsette for godt samarbeid i 2016. Banken har stor oppslutning av både gamle og nye kundar. Solid innsats i alle ledd i organisasjonen er eit godt utgangspunkt for inneverande år.

Lom, 17. februar 2017

Hans Kolden

Hans Ivar Kolden (styreleiar)

Tordis Brandsar

Tordis Brandsar

Jo Trygve Lyngved

Jo Trygve Lyngved

Sigbjørn Oppheim

Sigbjørn Oppheim

Anne Lise Marstein

Anne Lise Marstein

Wenche Ritha Vilhelmsen

Wenche Ritha Vilhelmsen

Unni Strand

Unni Strand (adm. banksjef)

(tall i 1000 kr)	Noter	2016	2015
Renteinntekter og lignende inntekter		159 954	171 791
Rentekostnader og lignende kostnader		54 107	76 631
Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter	4	105 848	95 160
Provisjonsinntekter	5	31 802	32 947
Provisjonskostnader	5	2 607	2 388
Annen driftsinntekter	6	582	523
Netto provisjons- og andre inntekter		29 778	31 082
Utbytte	7	21 872	6 801
Netto verdiendring og gevinst/tap (-) på valuta og verdipapirer som er omløpsmidler	8	17 848	-2 832
Netto avkastning på finansielle investeringer		39 720	3 970
Sum inntekter		175 346	130 211
Lønn og andre personalkostnader	9,17	33 702	36 484
Administrasjonskostnader	10	23 774	25 517
Ordinære avskrivninger	10,12	3 442	3 043
Annen driftskostnad	10	11 170	10 989
Sum driftskostnader		72 088	76 032
Driftsresultat før tap		103 258	54 178
Tap på utlån og garantier	14	3 040	-1 420
Tap (-)/ gevinst på verdipapirer som er anleggsmidler	16	0	0
Resultat av ordinær drift før skatt		100 218	55 598
Skattekostnad	11	15 714	15 754
Resultat av ordinær drift etter skatt		84 504	39 844
Overføringer og disponeringer			
Overført til sparebankens fond		84 204	39 544
Overført til gavefond og/eller gaver		300	300
Overført til annen egenkapital		0	0
Sum disponeringer	22	84 504	39 844

(tall i 1000 kr)	Note	2016	2015
EIENDELER			
Konter og fordringer på sentralbanker		58 378	54 451
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	13	297 818	381 237
Brutto utlån til og fordringer på kunder	14,18	4 494 645	4 114 448
-Nedskrivninger på individuelle utlån	14	-8 668	-12 607
-Nedskrivninger på grupper av utlån	14	-18 584	-20 941
Sum netto utlån og fordringer på kunder		4 467 393	4 080 900
Obligasjoner og sertifikater	15,18	132 169	154 163
Aksjer, andeler og egenkapitalbevis	16	156 775	113 006
Aksjer i felleskontrollert virksomhet	16	48 589	48 589
Aksjer i datterselskap/tilknyttet selskap	16	2 863	3 247
Utsatt skattefordel	11	1 396	1 646
Varige driftsmidler	12	30 674	31 369
Andre eiendeler		1 178	1 316
Forskuddsbetalte ikke påløpte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter		16 592	9 843
SUM EIENDELER		5 213 827	4 879 769
GJELD OG EGENKAPITAL			
GJELD			
Gjeld til kredittinstitusjoner	20	0	0
Innskudd fra og gjeld til kunder	19	3 784 583	3 398 765
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	20	659 993	796 620
Betalbar skatt	11	14 931	15 755
Annen kortiktig gjeld		13 275	9 159
Påløpte kostnader og mottatt ikke opptjente inntekter		9 472	7 734
Pensjonsforpliktelser	17	5 784	6 354
Spesifiserte tapsavsetninger garantier	14	5 400	5 250
Annen ansvarlig lånekapital	21	50 000	50 000
SUM GJELD		4 543 437	4 289 636
EGENKAPITAL			
Opptjent egenkapital:			
Sparebankens fond		670 389	590 133
Annen egenkapital		0	0
SUM EGENKAPITAL	22,23	670 389	590 133
SUM GJELD OG EGENKAPITAL		5 213 827	4 879 769
Poster utenom balansen:			
Garantier	26	195	199
Pantsettinger	27		
Derivat	24		

Styret for SpareBank 1 Lom og Skjåk
Lom, 31.desember 2016
fredag 17. februar 2017

Hans Ivar Kolden
Styreleder

Sigbjørn Oppheim

Tordis Brandsar

Anne Lise Marstein

Unni Strand
Adm.banksjef

Jo Trygve Lyngved

Wenche Ritha Vilhelmsen

		2016	2015
Resultat av ordinær drift før skatt	+	100 218	55 598
Ordinære avskrivninger	+	3 442	3 043
Nedskrivninger anleggsmidler	+	0	0
Gevinst ved avgang anleggsmidler	-	0	-6
Tap ved avgang anleggsmidler	+	0	1
Reverserte nedskrivninger	-	0	0
Tap på utlån	+	2 890	-6 670
Tap på garantier	+	150	5 250
Tap på sertifikater og obligasjoner	+	0	0
Betalbare skatter	-	-14 920	-12 297
Avsatt til gaver	-	-300	-300
		0	0
Tilført fra årets drift		91 480	44 620
		0	0
Endring diverse gjeld		-18	-694
Endring diverse fordringer		-6 625	2 132
		0	0
Likviditetsendring i resultatregnskapet		84 837	46 058
		0	0
Endring brutto utlån		-389 383	-206 743
Endring kortsiktige verdipapir		10 173	12 899
Endring innskudd fra kunder		385 818	222 088
Endring innskudd fra finansinstitusjoner			
Netto likviditetsendring fra virksomheten	A	91 445	74 302
Investering i varige driftsmidler		-2 748	-7 218
Salgssum varige driftsmidler		0	6
Salgssum langsiktige verdipapir		0	0
Endring langsiktige verdipapirer		-31 563	-18 627
Likviditetsendring vedr investeringer	B	-34 311	-25 838
Endring lån fra fin institusjoner o.a.		0	0
Endring innskudd fra Norges Bank		0	0
Endring obligasjonsgjeld		-136 627	-27 872
Likviditetsendring fra finansiering	C	-136 627	-27 872
A+B+C Sum endring likvider		-79 492	20 591
Likvidbeholdning 1.1.		435 689	415 097
Likvidbeholdning 31.12.		356 196	435 689
<i>som består av:</i>			
Kasse, Norges Bank		58 378	54 451
Likviditetsinnskudd andre finansinstitusjoner		297 818	381 237
SUM		356 196	435 689

Note 1 Generell informasjon

SpareBank 1 Lom og Skjåk har forretningsadresse Sognefjellsvegen 4, 2686 Lom. Bankens organisasjonsnummer i Foretaksregisteret er 937 888 015. Banken opererer i Norge og reguleres av norsk rett.

Banken har ett datterselskap; Verdigjenvinning Lom og Skjåk AS. Det er ikke utarbeidet konsernregnskap inkludert datterselskapet ettersom de økonomiske størrelsene i Verdigjenvinning Lom og Skjåk AS ikke er av en slik størrelse at de vil påvirke bankens resultater eller balanse i vesentlig grad. Bankens virksomhet er vurdert som en samlet virksomhet, dvs. ett segment.

Presentasjonsvaluta

Presentasjonsvalutaen er norske kroner som også er bankens funksjonelle valuta. Alle beløp er angitt i tusen kroner med mindre noe annet er angitt.

Note 2 Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er utarbeidet etter regnskapslovens regler samt årsregnskapsforskriften for bank og gjeldende norske regnskapsstandarder og forskrifter.

Inntektsføring og kostnadsføring

Renter og provisjoner tas inn i resultatregnskapet etter hvert som disse opptjenes som inntekter eller påløper som kostnader, i tråd med de generelle regnskapsprinsipper i regnskapsloven. Forskuddsbetalte inntekter og påløpte ikke betalte kostnader periodiseres og føres som gjeld i bankens balanse. Opptjente ikke betalte inntekter inntektsføres og føres opp som et tilgodehavende i balansen. Utbytte fra aksjer og egenkapitalbevis inntektsføres det året det mottas. Gebyrer som er direkte betaling for utførte tjenester, tas til inntekt når tjenesten utføres. Etableringsgebyr overstiger ikke kostnadene forbundet med etablering av lån og tas derfor til inntekt i etableringsåret.

Valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til kursen på transaksjonstidspunktet. Pengeposter i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner ved å benytte balansedagens kurs.

Utlån og garantier

Utlån og garantier er bokført i henhold til gjeldende lover og forskrifter. Utlån til kunder blir pr 31.12.2016 vurdert til virkelig verdi. Utlån skal i senere perioder etter etableringstidspunktet, vurderes til amortisert kost. Amortisert kost er anskaffelseskost med fradrag for betalte avdrag på hovedstol samt eventuelle nedskrivninger for verdifall gitt en inntruffet tapshendelse. Den effektive renten er den renten som nøyaktig diskonterer estimerte framtidige kontante inn- eller utbetalinger over det finansielle instrumentets forventede levetid.

Fastrenteutlån til kunder regnskapsføres som øvrige utlån. Informasjon om beregnet markedsverdi på utlånene opplyses i egen note (se note 14a).

Samlet engasjement fra en kunde regnes som misligholdt og rapporteres som dette når forfalte avdrag og renter ikke er betalt 90 dager etter forfall. Det samme gjelder for rammekreditter som er overtrukket. Tapsutsatte engasjementer hvor det er åpnet konkurs- eller gjeldsforhandlinger, iverksatt rettslig inkasso, utpanting er foretatt, utlegg er tatt eller hvor andre forhold som svikt i likviditet eller soliditet eller brudd på øvrige klausuler i låneavtaler med banken, klassifiseres også som misligholdt. Utlån og andre engasjement som ikke er misligholdte, men hvor situasjonen til selskapet gjør det sannsynlig at banken påføres tap, klassifiseres som tapsutsatte.

Før hvert kvartalsskifte blir alle engasjement i de to høyeste risikoklassene gjennomgått med hensyn til eventuell nedskrivning. Andre vesentlige engasjement blir gjennomgått årlig uavhengig av risikoklasser.

Nedskrivning for tap på utlån foretas når det foreligger objektive bevis for at et utlån til en kunde eller en gruppe av utlån til kunder, har verdifall.

Individuelle nedskrivninger foretas dersom det foreligger objektive bevis på redusert kredittkvalitet hos kunden.

Objektive bevis på at et utlån har verdifall inkluderer observerbare data institusjonen har kjennskap til om følgende tapshendelser:

- Vesentlige finansielle problemer hos debitor
- Betalingsmislighold eller andre vesentlige kontraktsbrudd
- Innvilget utsettelse av betaling eller ny kreditt til betaling av termin, avtalte endringer i rentesatsen eller i andre avtalevilkår som følge av finansielle problemer hos debitor
- Det anses som sannsynlig at debitor vil inngå gjeldsforhandling, annen finansiell restrukturering eller at debtors bo blir tatt under konkursbehandling

Nedskrivningen beregnes som forskjellen mellom balanseført verdi og nåverdi av estimerte fremtidige kontantstrømmer neddiskontert med lånets effektive rente. Verdi av pantsikkerhet fastsettes til antatt realisasjonsverdi på forventet fremtidig realisasjonstidspunkt. Den effektive renten som benyttes, er lånets effektive rente før objektive indikasjoner på verdifall ble identifisert.

Nedskrivninger reverseres helt eller delvis når verdifallet anses å være helt eller delvis bortfalt. Når banken konstaterer tap på engasjement, som det tidligere er gjennomført individuelle nedskrivninger på, blir hele tapet rapportert som konstatert i perioden, mens den individuelle nedskrivningen blir tilbakeført. Innkomne beløp på tidligere avskrevne engasjement, rapporteres som reduksjon i tap på utlån og garantier.

Utlån som ikke har vært gjenstand for individuelle vurderinger for verdifall, vurderes samlet i grupper. Utlån som er vurdert individuelt, men hvor nedskrivning ikke er foretatt, blir også vurdert i grupper. Vurderingen baseres på objektive indikasjoner for verdifall som har inntruffet på balansedagen og som kan knyttes til gruppen. Gruppene er definert som utlån med like risiko- og verdiegenskaper basert på inndeling av kundene etter hovedsektorer og hovednæringer samt risikoklasse.

Beregning av nedskrivningsbehov foretas per kundegruppe med utgangspunkt i estimerer for konjunktursituasjonen samt tapserfaring for de respektive kundegruppene. Gruppenedskrivninger reduserer engasjementenes regnskapsførte verdi i balansen.

Objektive bevis for at en gruppe av utlån har verdifall omfatter observerbare data som fører til en målbar reduksjon i estimerte fremtidige kontantstrømmer fra utlånsgruppen, herunder:

- Negative endringer i betalingsstatus til debitorer i utlånsgruppen, eller
- Nasjonale eller lokale økonomiske forhold som korrelerer med mislighold i utlånsgruppen.

Individuelle og gruppevis nedskrivninger resultatføres som tap på utlån og garantier.

Overføring av låneporteføljer til SpareBank1 Boligkreditt AS

SpareBank 1 Boligkreditt AS er etablert som kredittforetak etter konsesjon fra Finanstilsynet og er lokalisert i Stavanger. Hovedformålet med foretaket er å sikre eierne stabil og langsiktig finansiering til konkurransedyktige priser. Lov med forskrifter som gir foretaket anledning til å utstede obligasjoner med fortrinnsrett, ble ferdigstilt juni 2007. SpareBank 1 Lom og Skjåk har ved utgangen av 2016 overført 1.248,9 mill. kr i boliglån til foretaket og beløpet er ikke med i note 14 c) "Risikoklassifisering".

Låneporteføljen føres ut av balansen på det tidspunkt reell risiko vedrørende utlånene er overført og kontroll over rettighetene til utlånene er bortfalt.

Aksjer i felleskontrollert virksomhet

Investering i felleskontrollerte virksomheter er regnskapsført til historisk kostpris. Nedskrivning til virkelig verdi skjer dersom verdifallet anses for å være varig og virkelig verdi er lavere enn historisk kostpris. Eventuelle nedskrivninger blir reversert når grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er til stede. Utbytte fra felleskontrollerte virksomheter regnskapsføres det året det mottas.

Aksjer, aksjefond og egenkapitalbevis

Ikke børsnoterte aksjer og andeler i deltagerlignede selskaper er klassifisert som anleggsmidler og vurdert til laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi per post. Eventuelle nedskrivninger blir reversert når grunnlaget for nedskrivningen ikke lenger er til stede.

Aksjer, aksjefond og egenkapitalbevis som er notert på børs, er klassifisert som omløpsmidler. Hvert enkelt verdipapir blir vurdert til den laveste verdi av anskaffelseskost og børskurs pr 31.12.

Frem til 30.9.14 ble aksjer, aksjefond og egenkapitalbevis klassifisert som handelsportefølje og verdivurdert til virkelig verdi. Etter 30.9.14 blir disse verdivurdert til laveste verdis prinsipp. For aksjer, aksjefond og egenkapitalbevis anskaffet før 30.9.14 er det beregnet ny anskaffelseskost med utgangspunkt i markedsverdier pr. 30.9.14.

Obligasjoner, sertifikater og ansvarlige lån

Obligasjoner og sertifikater er klassifisert som omløpsmidler. Hvert enkelt papir blir vurdert til den laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi pr 31.12.

Egenutstedte obligasjoner

Tilbakekjøp av egne obligasjoner for nedregulering av gjeld nettoføres mot obligasjonsgjelden. Tap eller gevinst som har oppstått ved kjøp eller salg av egne obligasjoner i annenhåndsmarkedet behandles som over- eller underkurs ved utstedelse.

Pr. 31.12.2016 var bankens beholdning av egne obligasjoner kr 75 mill.

Eiendom, anlegg og utstyr

Investeringer i eiendom, anlegg og utstyr balanseføres til anskaffelseskost fratrasket akkumulerte av- og nedskrivninger. Anskaffelseskosten inkluderer utgifter for å anskaffe eiendelen. Utgifter påløpt etter at driftsmidlet er tatt i bruk, slik som løpende vedlikehold, resultatføres. Øvrige utgifter som forventes å gi fremtidige økonomiske fordeler, blir balanseført. Avskrivningene starter når eiendelene er klare for bruk. Avskrivningene er lineært fordelt over driftsmidlenes økonomiske levetid.

Overtatte eiendeler

Overtatte eiendeler som overtas i forbindelse med inndrivelse av engasjementer og som er ment for rask realisasjon, regnskapsføres i balansen som omløpsmidler. Eiendelene vurderes til antatt realisasjonsverdi på overtakelsestidspunktet. Eventuelle tap/gevinster ved avhendelse eller revurdering av verdi på slike eiendeler, føres som tap/reduksjon i tap på utlån.

Banken hadde ved utgangen av regnskapsåret 2016 ingen overtatte eiendeler.

Skatter

Overskuddsskatt blir beregnet etter ordinære skatteregler. Skattekostnaden i resultatregnskapet består av betalbar skatt og endring i utsatt skatt/skattefordel. Betalbar skatt beregnes på grunnlag av årets skattemessige resultat. Utsatt skatt/skattefordel beregnes på grunnlag av midlertidige forskjeller mellom regnskapsmessig og skattemessig verdi, samt skattevirkninger av underskudd til fremføring. Utsatt skattefordel vil bare bli balanseført i den grad det er sannsynlig at fordelene vil bli realisert i fremtiden. I tillegg til overskuddsskatt betaler banken formuesskatt til staten med 0,15 %. Skatten inngår i betalbar skatt.

Verdipapirgjeld og ansvarlig lånekapital

Verdipapirgjeld og ansvarlig lånekapital omfatter utstedte sertifikater, obligasjoner, ansvarlig lånekapital og fondsobligasjoner. Verdipapirgjelden og den ansvarlige lånekapitalen er pr 31.12. vurdert til amortisert kost korrigert for over-/underkurs.

Pensjoner

Bankens tjenestepensjonsordning oppfyller lovens krav om tjenestepensjon. Banken endret 1.1.2015 prinsipp for bokføring av pensjonsforpliktelser og -kostnader i tråd med NRS 6A om å anvende IAS 19 Ytelser til ansatte i stedet for NRS 6 Pensjonskostnader. Konsekvensen av dette er at korridormetoden ikke lenger er tillatt og estimatavviket føres direkte mot egenkapitalen.

Premiefastsettelse og beregning av pensjonsforpliktelsene skjer etter aktuarielle prinsipper. Beregnede pensjonsmidler gir en avkastning som tilsvarer statsobligasjonsrenten. Ordningen anses som en ytelsesplan. Pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser beregnes etter lineær opptjening på basis av forutsetninger om diskonteringsrente, fremtidig regulering av lønn, endringer i pensjoner og ytelser, avkastning på pensjonsmidler samt aktuarmessige forutsetninger om dødelighet, frivillig avgang mv.

Endringer i forpliktelsen som skyldes endringer i pensjonsplaner amortiseres over antatt gjennomsnittlig gjenværende opptjeningstid. Endringer i forpliktelsen og pensjonsmidlene som skyldes endringer i og avvik mot beregningsforutsetningene (estimatendringer) føres mot egenkapitalen.

Beregning av pensjonsforpliktelse innebærer bruk av skjønn og estimater på en rekke parametere. Det henvises til note 17 for en nærmere beskrivelse av hvilke forutsetninger som er lagt til grunn.

AFP ordningen i privat sektor

Frå 1.1.2011 er det innført nye regler for AFP i privat sektor. Ny AFP-ordning skal finansieres med premier fra alle arbeidsgiverne med en prosentandel av lønn. Dette i motsetning til gammel ordning hvor den enkelte bank betalte en egenandel på 60-100 % ved AFP-uttak for bankens ansatte.

Ny AFP-ordning er ansett å være en ytelsesbasert ordning. Administrator har pr i dag ikke beregnet forventet over- eller underdekning for ordningen som helhet, og av den grunn behandles ny AFP-ordning som en innskuddsordning. Årspremien er bokført som en kostnad i resultatregnskapet.

Usikre forpliktelser

Banken utsteder finansielle garantier som ledd i den ordinære virksomheten. Tapsvurderinger skjer som ledd i vurderingen av tap på utlån og etter de samme prinsipper og rapporteres sammen med disse. Det foretas nedskrivninger for andre usikre forpliktelser dersom det er sannsynlighetsovervekt for at forpliktelsen materialiserer seg og de økonomiske konsekvensene kan beregnes pålitelig. Det gis opplysninger om tapsutsatte forpliktelser som ikke fyller kriteriene for balanseføring dersom de er vesentlige.

Finansielle derivater

Banken har tatt opp sikringsforretninger i form av swap-avtaler som sikrer banken mot svingninger i rente på utlån med fast rente. Swap-avtalene er regnskapsført som sikringsinstrumenter som ikke balanseføres så lenge sikringene anses som effektive. Netto oppgjør for de finansielle derivatene resultatføres på samme regnskapslinje som rente fra den balanseposten som instrumentet skal sikre (sikringsobjektet).

Bruk av estimat i utarbeidelsen av årsregnskapet

Ledelsen har brukt estimater og forutsetninger som har påvirket eiendeler, gjeld, inntekter, kostnader og opplysning om potensielle forpliktelser. Dette gjelder særlig nedskrivninger på utlån. Fremtidige hendelser kan medføre at estimatene endrer seg. Estimater og de underliggende forutsetningene vurderes løpende. Endringer i regnskapsmessige estimater regnskapsføres i den perioden endringene oppstår. Hvis endringene også gjelder fremtidige perioder, fordeles effekten over inneværende og fremtidige perioder.

Hendelser etter balansedagen

Ny informasjon etter balansedagen om selskapets finansielle stilling på balansedagen, er hensyntatt i årsregnskapet. Hendelser etter balansedagen som ikke påvirker selskapets finansielle stilling på balansedagen, men som vil påvirke selskapets finansielle stilling i fremtiden, er opplyst dersom dette er vesentlig.

Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstillingen er utarbeidet etter den indirekte metoden og viser hvordan banken får tilført midler og hvordan disse er disponert.

Note 3 Finansiell risikostyring

Overordnet ansvar og kontroll

Risikostyring i SpareBank 1 Lom og Skjåk er en prosess for å identifisere, håndtere og følge opp risikoer slik at samlet risikoeksponering er i samsvar med bankens valgte risikoprofil. Risikostyringen skal støtte opp under strategisk utvikling og måloppnåelse for derved å medvirke til finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning. Dette skal oppnås gjennom:

- En sterk bedriftskultur som kjennetegnes av høy bevissthet om risikostyring
- En god forståelse av hvilke risikoer som driver inntjeningen
- Å tilstrebe optimal kapitalanvendelse innenfor vedtatt forretningsstrategi, dog slik at de til enhver tid strategiske kapitalmål oppfylles
- Å unngå at uventede enkelthendelser skal kunne skade bankens finansielle stilling i alvorlig grad
- Utnyttelse av mulig synergi- og diversifiseringseffekter

Styret skal påse at SpareBank 1 Lom og Skjåk har en ansvarlig kapital og ren kjernekapital som er forsvarlig i forhold til ønsket risikoprofil og myndighetsfastsatte krav. Styret fastsetter de overordnede prinsippene for risikostyring, herunder mål, rammer, fullmakter og retningslinjer. Administrerende banksjef er ansvarlig for å etablere en forsvarlig risikostyring. Dette betyr at administrerende banksjef er ansvarlig for at det innføres effektive risikostyringsfunksjoner og –systemer og at risikoeksponeringen overvåkes.

De ulike forretningsområdene er ansvarlige for den daglige risikostyringen innenfor eget ansvarsområde og skal påse at risikostyring og –eksponering er innenfor de rammer og fullmakter som er fastsatt.

Risk controller er ansvarlig for risikostyring og compliance samt å videreutvikle bankens rammeverk for helhetlig risikostyring og kontroll, herunder risikoanalyser, metoder, modeller og systemer i henhold til anerkjente prinsipper. I tillegg er risk controller ansvarlig for overordnet risikoovervåkning og periodisk risikorapportering til styret.

Risikoen til SpareBank 1 Lom og Skjåk tallfestes blant annet gjennom beregning av forventet tap og risikojustert kapital. For beregning av kredittrisiko benyttes modell utviklet av SpareBank 1 Alliansen. Modellen tar utgangspunkt i statistiske beregninger og baserer seg på at den risikojusterte kapitalen skal dekke 99,9 % av mulige uventede tap. Beregning av risikojustert kapital for øvrige risikotyper, baserer seg i større grad på kvalitative metoder.

For å sikre en effektiv og hensiktsmessig prosess for risiko- og kapitalstyring, skal rammeverket baseres på de elementer som reflekterer måten styret og ledelsen styrer SpareBank 1 Lom og Skjåk på, så som:

- Strategisk målbilde
- Organisering og bedriftskultur
- Risikokartlegging
- Risikoanalyse

- Stresstester
- Risikostrategier
- Kapitalstyring (inkl. avkastning og kapitaldekning)
- Rapportering
- Oppfølging
- Beredskapsplaner
- Compliance (etterlevelse)

Nedenfor er det gitt en nærmere beskrivelse av finansiell risikostyring knyttet til kredittrisiko, markedsrisiko og likviditetsrisiko.

Kredittrisiko

Den største finansielle risikoeksponeringen til SpareBank 1 Lom og Skjåk er kredittrisiko i utlånsporteføljen. Kredittrisiko er risikoen for tap knyttet til at kunder eller andre motparter ikke har evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser overfor banken. Styret gjennomgår ved behov bankens styringsdokumenter og bevilgningsreglement for utlånsvirksomheten. Gjennom styringsdokumentene defineres bankens kredittpolicy og det fastsettes overordnede mål for eksponering knyttet til portefølje og enkeltkunder. Samlet danner dette grunnlaget for fastsettelse av ønsket risikoprofil. Gjennom bevilgningsreglementet delegeres kredittfullmakt til administrerende banksjef innenfor visse rammer. Administrerende banksjef kan videredelegere fullmakter. De delegerte fullmaktene er relatert til enkeltengasjementers størrelse og risiko.

SpareBank 1 Lom og Skjåk bruker statistiske modeller utviklet i SpareBank 1 Alliansen som grunnlag for beregning av risiko og kategorisering av kredittporteføljen. Med bakgrunn i modellene kategoriseres kundene i følgende undergrupper; svært lav, lav, middels, høy og svært høy risiko, samt misligholdte engasjementer. Banken etterstreber å prise kredittrisiko. Bankens portefølje av rentebærende verdipapirer påfører også banken kredittrisiko. Styret gjennomgår jevnlig bankens strategi for verdipapirer hvor det fastsettes rammer for maksimal portefølje av rentebærende verdipapirer samt maksimalrammer for eksponering pr. bransje og pr. utsteder.

Markedsrisiko

Markedsrisiko er risikoen for tap som skyldes endringer i renter og aksje-/verdipapirkurser. Markedsrisiko oppstår hovedsakelig i forbindelse med bankens investeringer i verdipapirer og som følge av fundingaktiviteten. Styring av markedsrisiko skjer gjennom styrevedtatte rammer.

SpareBank 1 Lom og Skjåk sine posisjoner i forhold til rammer rapporteres periodisk til styret og ledelsen. For aksjerisiko er det etablert maksimalrammer mot aksjemarkedet.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at SpareBank 1 Lom og Skjåk ikke er i stand til å refinansiere sin gjeld eller ikke har evnen til å finansiere økninger i eiendeler uten vesentlige ekstrakostnader. Banken styrer sin likviditetsrisiko gjennom måltall for kundeinnskudd i forhold til brutto utlån til kunder, andel langsiktig kapitalmarkedsfinansiering og krav til egenkapital samt krav til lengden på den tidsperioden hvor banken skal være uavhengig av ny finansiering fra markedet. I praksis skjer likviditetsstyringen gjennom likviditetsprognoser, valg av løpetid på bankens innlån, inngåelse av avtaler om trekkrettigheter, overføring til SpareBank 1 Boligkreditt AS og deponering av verdipapirer mot låneadgang i Norges Bank. Vi viser til note 25.

Valutarisiko

Valutarisiko er risikoen for tap som følge av endringer i valutakurser. Bankens balanseposter i utenlandsk valuta utgjøres av kassebeholdningen. Dette er omregnet til norske kroner basert på kursen ved årets utgang. Risiko for valutatap ansees å være uvesentlig.

Note 4 Netto renteinntekter

Renteinntekter	2016	2015
Renter av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	2 189	3 993
Renter av utlån til og fordringer på kunder	155 922	165 254
Renter av sertifikater, obligasjoner og andre rentebærende verdipapirer	1 843	2 543
Sum renteinntekter	159 954	171 791
Rentekostnader		
Renter på gjeld til kredittinstitusjoner	0	0
Renter på innskudd fra og gjeld til kunder	35 837	53 020
Renter på ansvarlig lånekapital	1 581	1 705
Renter på utstedte verdipapirer	14 089	19 594
Renter annen gjeld	3	24
Avgifter til Bankenes sikringsfond	2 595	2 287
Sum rentekostnader	54 107	76 631
Sum netto renteinntekter	105 848	95 160

Note 5 Netto provisjonsinntekter

Provisjonsinntekter	2016	2015
Garantiprovisjon	3 906	4 215
Verdipapiromsetning og - forvaltning	3 519	3 768
Forsikringstjenester	5 730	5 870
Betalingsformidling	9 328	9 915
Boligkreditt	8 659	9 113
Andre provisjonsinntekter	660	66
Sum provisjonsinntekter	31 802	32 947
Provisjonskostnader		
Betalingsformidling	0	0
Andre gebyrer og provisjonskostnader	2 607	2 388
Sum provisjonskostnader	2 607	2 388
Sum netto provisjonsinntekter	29 196	30 559

Note 6 Andre driftsinntekter

	2016	2015
Driftsinntekter faste eiendommer	33	33
Andre driftsinntekter	549	490
Sum andre driftsinntekter	582	523

Note 7 Utbytte

	2015	2014
Utbytte fra aksjer, andeler og grunnfondsbevis	6 440	3 473
Utbytte fra datterselskap	0	0
Utbytte fra felleskontrollert virksomhet*	15 432	3 328
Sum utbytte	21 872	6 801

* Utbytte fra Samarbeidende Sparebanker AS utgjorde 12,8 mill

Note 8 Netto verdiendring på verdipapirer

	2016	2015
Netto realiserte verdiendring på sertifikater og obligasjoner	500	183
Netto urealiserte verdiendring på sertifikater og obligasjoner	658	-2 381
Netto realiserte verdiendring på aksjer, aksjefond og EK bevis	14 198	461
Netto urealiserte verdiendring på aksjer, aksjefond og EK bevis	2 044	-1 867
Netto inntekter/ kostnader (-) på valuta og finansielle derivater	448	771
Sum netto verdiendring på verdipapirer	17 848	-2 832

Vi bokførte 13,4 mill som gevinst fra Samspar Bankinvest II AS. Oppgjøret ble mottatt som egenkapitalbevis i Sparebanken Hedmark, se note 16

Note 9 Personalkostnader og ytelser til ledende ansatte og tillitsvalgte

	2016	2015
Lønn	27 791	26 378
Pensjoner (note 17)	-851	3 850
Sosiale kostnader	6 762	6 256
Sum personalkostnader	33 702	36 484

Ansatte	2016	2015
Antall årsverk pr. 31.12:	50	48
Antall ansatte pr. 31.12:	52	50

På grunn av god intern drift i 2016 vedtok styret å utbetale overskuddsdeling til alle ansatte med kr 30.000 pr. årsverk. Rentesubsidiering utlån til ansatte utgjør kr 337.070 for 2016. For 2015 utgjorde det 366.045. Ingen tillitsvalgte har i kraft av sine verv rentesubsidiering på utlån. Utlån til ansatte, se note 14a.

Ytelser til ledende ansatte i 2016

Tittel	Navn	Ordinær lønn	Andre godtgj.	Pensjonskostnader	Sum	Lån
Adm. banksjef, fra 1.10.2016	Unni Strand	278	4	23	305	0
til 1.10.2016	Arne Henning Falkenhaus	1 571	45	113	1 729	
Viseadm. banksjef	Pål Åge Sjurgard	908	25	96	1 029	743
Banksjef bedrift	Nils Arne Haugen	863	30	165	1 058	2 804
Banksjef kundesenter	Ingvard Olstad	784	27	76	887	1 500
Banksjef forretningsstøtte/stab	Ola Aarvik	964	30	58	1 052	3 863
Marked- og komm. ansvarlig	Kristin Nygård Lonbakken	650	31	35	716	3 302
For valutalån er oppgitt høyeste beløp av garanti for valutalånet og reell verdi av valutalånet pr. 31.12.16						

Vilkår for lån til ledende ansatte avviker ikke fra de generelle bestemmelsene som gjelder for alle ansatte. Representanter i selskapsorganer har lån til ordinære vilkår.

Ledergruppen har ikke rettigheter utover ordinær pensjon tilsvarende øvrige ansatte ref omtale under regnskapsprinsipper (note 2 og note 17). Ansettelsesavtale med adm. banksjef medfører ingen øvrige forpliktelser for banken ved fratreden.

Ytelser til styret i 2016

Tittel	Navn	Honorar	Lån
Styreleder	Hans Ivar Kolden	145,0	3 449
Nestleder	Tordis Brandsar	67,5	2 752
Styrets medlemmer:	Anne Lise Marstein	65,0	1 244
- til 23.11.2016	Anne Wangen	42,5	691
- fra 23.11.2016	Jo Trygve Lyngved	2,5	277
Ansattes representant	Sigbjørn Oppheim	60,0	1 747
	Wenche Ritha Vilhelmsen	55,0	1 020
Vararepresentanter		7,5	4 706
Sum		445,0	15 886

For valutalån er oppgitt høyeste beløp av garanti for valutalånet og reell verdi av valutalånet pr. 31.12.16

Lånevilkår til styreleder er på de forskjellige lånene 2,60% med restløpetid på 9 år og 5 mnd., 2,30% med en restløpetid på 15 år og 11 mnd. og 4,15% med en restløpetid på 19 år og 4 mnd. Vilkår for lån til øvrige styremedlemmer avviker ikke fra de generelle bestemmelsene som gjelder for alle styremedlemmer.

Ansattes representant i styret mottar også ordinær lønn, opptjener pensjonsrettigheter og mottar øvrig godtgjørelse som ikke er inkludert i tabellen over.

Styret har ikke avtaler om annet vederlag enn styre-/møtehonorer.

Ytelser til kontrollkomiteén i 2016

Tittel	Navn	Honorar	Lån
Kontrollkomiteéns leder	Solveig Storlien	6,2	796
Kontrollkomiteéns medlemmer:	Kirsti Kolsøe Morken	6,2	0
	Ola Lund	8,3	0
Sum		20,7	796

Komiteen er nedlagt og siste møtet var i mars 2016.

Ytelser til forstanderskapet i 2016

Tittel	Navn	Honorar	Lån
Leder i forstanderskapet til 01.12.16	Erik Frisvold	22,5	531
fra 01.12.16	Herdis Kvamme Repp	11,2	325
Øvrige medlemmer Generalforsamling, Valgkomiteer og tidligere Forstanderskap	Samlede ytelser	165,1	14 354
Sum		198,8	15 210

Gruppering låneengasjement forstanderskapets medlemmer

Medlemmene i generalforsamlingen har låneengasjement mellom kr 0,- og 2,317 mill. kr, og fordelt i grupper slik (inkl. leder til 1.12.2016)

Antall	Intervall låneengasjement pr. 31.12.16
1	0 kr.
7	0 - 1,5 mill kr.
5	1,5-3,0 mill kr.
0	over 3,0 mill kr.

Note 10 Driftskostnader

	2016	2015
IKT kostnader	10 218	9 804
Markedsføring	5 484	5 912
Øvrige administrasjonskostnader	8 072	9 800
Driftskostnader faste eiendommer	517	608
Ordinære avskrivninger (note 12)	3 442	3 043
Leiekostnader	2 424	2 044
Andre driftskostnader	8 230	8 337
Sum andre driftskostnader	38 386	39 548

Banken har en leieavtale med AS Midtgard for leie av banklokaler i Lom. Leieavtalen gjelder i 15 år fra 1. juli 2007 med rett til forlenging. Ved forlenging har begge parter rett til reforhandling av vilkårene. Bankbygningen i Lom er i sin helhet benyttet til egen virksomhet og det er ingen avtale om overtakelse av anleggsmiddelet. Den årlige leien utgjorde 0,811 mill. kr i 2016. Arealet er 718 kvm.

I Vågå flytta banken inn i nye lokaler den 1. juni 2015. Lokalene i Vågå er på 281,9 kvm. Leieavtalen løper i 15 år fra den 20.1.2014 og kan forlenges med 2x5 år. Det er 3 måneders oppsigelse. Leien for 2016 til utleier Vågå Kommune er 0,848 mill. kr.

Banken leier lokaler på Dombås. Leieavtalen gjelder fra 1. mai 2012 og ut 2021. Avtalen forlenges automatisk med 5 år om gangen om ikke noen av partene senest 12 måneder før utløpet av den aktuelle leieperioden har gitt varsel om at leieforholdet ikke ønskes fornyet. Leien for 2016 utgjør 0,757 mill. kr. Arealet er totalt 332 kvm inkl. fellesareal på 56 kvm.

Bankbygningen i Skjåk er i sin helhet eiet av banken og er benyttet til egen virksomhet. I tillegg er 80 kvm utleid.

Kostnadsførte honorarer til bankens eksterne revisor	2016	2015
Lovpålagt revisjon	546	501
Skatterådgivning	54	6
Andre attestasjonstjenester	30	18
Regnskapsmessig bistad	88	122
Merverdiavgift	179	162
Sum kostnadsførte godtgjørelser til revisor	897	809

Note 11 Skatter

Utsatt skatt og utsatt skattefordel beregnes på grunnlag av midlertidige forskjeller mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier ved utgangen av regnskapsåret. Skatteøkende og skattereduserende forskjeller vurderes mot hverandre innenfor samme tidsintervall. Dette innebærer at skattereduserende midlertidige forskjeller som forventes å reversere langt frem i tid, ikke kan utlignes mot skatteøkende forskjeller som forventes å reversere før.

Spesifikasjon midlertidige forskjeller og beregning av utsatt skatt/utsatt skattefordel på balansedagen:

Spesifikasjon av grunnlag for utsatt skatt	31.12.16	31.12.15	Endring
Anleggsmidler	346	573	-227
Verdipapirer	-146	-804	658
Pensjonsmidler/(-forpliktelse) ekskl. estimatavvik	-4 116	7 195	-11 311
Estimatavvik pensjonsforpliktelse (ført direkte mot egenkapitalen)	-1 668	-13 549	11 881
Sum utlignbare forskjeller	-5 584	-6 585	1 001
Utsatt skatteforpliktelse/(utsatt skattefordel)	-1 396	-1 646	250
Skattesats	25 %	25 %	

Nedenfor er det vist hvordan man kommer fra regnskapsmessig resultat til skattegrunnlag for beregning av overskuddsskatt.

	2016	2015
Ordinært resultat før skatt	100 218	55 598
Permanente kostnader	-38 810	-4 569
Endring i midlertidige forskjeller som ikke påvirker betalbar skatt	-17 145	
Endring midlertidige forskjeller	11 538	719
Årets skattegrunnlag	55 801	51 748
Avgitt konsernbidrag	160	-
Årets skattegrunnlag etter konsernbidrag	55 641	51 748
Skattesats	25 %	27 %
Beregnet overskuddsskatt	13 910	13 972
Beregnet formuesskatt	1 020	1 783
Balanseført betalbar skatt	14 930	15 755
Kontroll av årets skattekostnad;	2016	2015
25 % av ordinært resultat før skatt	25 055	15 011
Permanente forskjeller	-9 703	-1 234
Formuesskatt	1 020	1 783
Forskjell avsatt og utliknet skatt tidligere år	-822	-70
Effekt 2% endring på utsatt skatt	0	132
Endring i midlertidige forskjeller som ikke påvirker betalbar skatt	165	131
Resultatført skattekostnad	15 715	15 754
Effektiv skattesats	15,7 %	28,3 %
Effektiv skattesats eks formuesskatt	14,7 %	25,1 %

Note 12 Driftsmidler

	Maskiner, inventar og transportmidler	Bygninger og andre faste eiendommer	Sum
Anskaffelseskost 01.01.2016	38 929	36 337	75 266
Tilgang i 2016	2 415	332	2 748
Avgang i 2016	11 814	0	11 814
Anskaffelseskost 31.12.2016	29 530	36 669	66 200
Samlede ordinære avskrivninger	22 927	12 598	35 525
Bokført verdi 31.12.2016	6 603	24 071	30 674
Ordinære avskrivninger 2016	2 195	1 247	3 442
Avskrivningssatser i %	20-30	4-10	

Etter en gjennomgang av anleggsregisteret er det avdekket noen anleggsmidler som er ferdig avskrevet og utrangert. Dette utgjør kr 11.814 på maskiner, inventar og transportmidler.

Eiendommer	Kom.	Type eiendom	Tot. areal m ²	Herav eksternt utleid m ²	Bal. ført verdi
Sparebank 1 Lom og Skjåk	Lom	Forretnings- og kontorbygg	398	-	11 163
Sparebank 1 Lom og Skjåk	Skjåk	Forretnings- og kontorbygg	698	80	5 585
Vågå	Vågå	Forretnings- og kontorbygg	282		832
Dombås	Dovre	Forretnings- og kontorbygg	275	-	697
Leilighet Spania		Feriested	110		3 202
Gjevingpynten	Tvedestrand	Feriested	112	-	2 592
Sum			1 875	80	24 071

Eiendommer i Vågå og på Dombås er leide lokaler. Balanseførte verdier er påkostninger leide lokaler.

Note 13 Kredittinstitusjoner – utlån og fordringer

	31.12.16	31.12.15
Utlån til og fordringer på kred.inst.u.avtalt løpetid	272 818	356 237
Utlån til og fordringer på kred.inst.m.avtalt løpetid	25 000	25 000
Sum utlån og fordringer på kredittinstitusjoner	297 818	381 237
Gjennomsnittlig rente	0,6 %	1,1 %

Note 14 a) Utlån til og fordringer på kunder

	31.12.16	31.12.15
Kasse-/drifts- og brukskreditter	253 255	254 918
Byggelån	118 058	68 693
Nedbetalingslån	4 123 332	3 790 837
Brutto utlån og fordringer på kunder	4 494 645	4 114 448
Herav utlån til ansatte	79 045	75 021
Gjennomsnittlig rente brutto utlån	3,6 %	4,2 %

Av bankens utlån er det utlån med avtalt fastrente som kan avvike fra bokført verdi. For øvrige utlån med flytende rente anses bokført verdi å tilsvare markedsverdi.

Av nedbetalingslån utgjør fastrente utlån	31.12.16	31.12.15
Bokført verdi	174 735	146 525
Markedsverdi	174 416	148 680
Bankens maksimale eksponering for kredittrisiko	31.12.16	31.12.15
Brutto utlån	4 494 645	4 114 448
-Nedskrivninger på individuelle utlån	-8 668	-12 607
-Nedskrivninger på grupper av utlån	-18 584	-20 941
Sum netto utlån og fordringer på kunder	4 467 393	4 080 900
Ubenyttet bevilgning	228 756	182 420
Garantier	194 981	199 705
Maksimal eksponering for kredittrisiko	4 891 130	4 463 025

Sikkerhetsverdier

Banken benytter sikkerheter for å redusere kredittrisikoen. Bankens reelle maksimale kredittrisiko er derfor vesentlig lavere enn tabellen ovenfor viser. Sikkerheter kan være i form av fysisk sikkerhet, kontantdepot etter avtalt motregning, samt avgitte kausjoner fra privatpersoner og selskaper. Fysisk sikkerhet skal som hovedregel være forsikret og kan for eksempel være bygninger, boliger, driftsmidler og/eller varelager.

	31.12.16	31.12.15
Sum av sikkerhetsverdier, omfatter også lån overført til SpareBank 1 Boligkreditt	5 881 116	5 199 005

Note 14 b) Utlån og garantier fordelt på sektor

Tall i mill. kroner	Brutto utlån		Garantier	
	31.12.16	31.12.15	31.12.16	31.12.15
Offentlig sektor	0,0	0,0	0,0	0,0
Finansiell sektor	12,0	26,4	0,0	0,0
Næringsdrivende	1 804,6	1 669,9	145,3	148,5
Lønnstakere	2 678,0	2 418,1	49,7	51,2
Sum utlån og garantier fordelt på ulike sektorer	4 494,6	4 114,4	195,0	199,7
Overført SpareBank 1 Boligkreditt	1 248,9	1 024,7		

Note 14 c) Risikoklassifisering av utlån, garantier og kreditter

	Brutto utlån		Garantier		Ubenyttede bevilgninger	
	31.12.16	31.12.15	31.12.16	31.12.15	31.12.16	31.12.15
Svært lav	31,1 %	30,1 %	29,6 %	31,7 %	59,0 %	65,4 %
Lav	21,3 %	20,4 %	7,6 %	11,1 %	19,2 %	13,4 %
Middels	33,0 %	33,1 %	32,6 %	19,7 %	14,3 %	17,9 %
Høy	5,8 %	8,5 %	12,7 %	14,1 %	1,7 %	1,6 %
Svært høy	7,6 %	6,6 %	5,0 %	11,2 %	5,7 %	1,6 %
Misligholdte/nedskrevet	1,1 %	1,4 %	12,5 %	12,2 %	0,1 %	0,0 %
Sum	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Overgang fra intern til regulatorisk beregning av uventet tap (UL), økte UL-beregninger basert på økte kapitalkrav, økte reduksjonsfaktorer med «Down-turn» -estimer, samt kalibrering av nivåene på sannsynligheten for mislighold (PD) har medført økt UL, økt forventet tap (EL) og i sum svekket porteføljesammensetningen gjennom negativ migrering i akkumulerte risikogrupper. Endringer fant sted i 2014 og risikofordelingen er beregnet etter tilsvarende forutsetning begge år. Portefølje-kvaliteten er nærmere beskrevet i avsnitt Kredittrisiko i årsmeldingen under punkt Intern kontroll og risikostyring.

Note 14 d) Utlån og garantier fordelt på geografisk område

Tall i mill. kroner	Brutto utlån		Garantier	
	31.12.16	31.12.15	31.12.16	31.12.15
Lom	641,6	646,8	33,0	41,3
Skjåk	540,8	545,6	62,5	61,4
Vågå	663,2	635,4	38,9	36,2
Lesja/Dovre	687,5	422,8	4,0	2,8
Oslo / Akershus	1 125,6	1 090,7	11,2	18,0
Resten av landet	836,0	773,2	45,4	40,0
Sum utlån og garantier fordelt på geografiske områder	4 494,6	4 114,4	195,0	199,7

Note 14 e) Utlån, garantier og bevilgninger fordelt på næringer

Tall i mill. kroner	Brutto utlån		Garantier		Ubenyttede bevilgninger	
	31.12.16	31.12.15	31.12.16	31.12.15	31.12.16	31.12.15
Lønnstakere og lignende	2 679,6	2 421,2	49,7	51,2	117,0	86,5
Bygg/anlegg/kraft	325,6	249,8	47,4	46,0	20,8	13,2
Primærnæring	652,8	530,5	22,9	22,7	49,0	44,2
Industri	66,9	67,2	7,9	10,9	11,3	7,9
Handel	63,6	84,0	4,8	5,2	18,6	12,2
Tjenesteyt. næring	706,2	761,9	62,3	63,7	12,1	18,4
Sikringsfondet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sum utlån, garantier og bevilgninger fordelt på næringer	4 494,6	4 114,4	195,0	199,7	228,8	182,4

Note 14f) Misligholdte og tapsutsatte engasjementer samt tap på utlån fordelt på næringer

Tall i mill. kroner	Misligholdte engasjementer		Tapsutsette engasjementer		Individuelle nedskr. på utlån og garantier	
	31.12.16	31.12.15	31.12.16	31.12.15	31.12.16	31.12.15
Primærnæring	3,4	1,9	17,8	4,7	3,0	2,5
Industri	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Bygg/anlegg/kraft	3,8	3,9	0,0	13,9	0,4	0,3
Handel	0,0	29,9	1,0	0,0	0,1	7,3
Tjenesteyt. næring	3,0	1,9	35,9	5,5	9,7	7,6
Lønnstakere og lignende	4,2	6,5	1,1	6,8	0,8	0,2
Sum misligholdte og tapsutsatte engasjement fordelt på næringer	14,4	44,0	55,8	30,9	14,0	17,9

Resultatført rente på utlån der det er gjort nedskrivning

31.12.16 **31.12.15**
5 745 463

Note 14 g) Utvikling siste 5 år misligholdte og tapsutsatte engasjement

<i>Tall i mill. kroner</i>	2016	2015	2014	2013	2012
Brutto misligholdte engasjement	14,4	44,0	67,9	87,3	100,2
- individuelle nedskrivninger	1,8	8,7	11,2	17,7	31,7
Netto misligholdte engasjement	12,7	35,4	56,7	69,6	68,5
Øvrige tapsutsatte engasjement:	2016	2015	2014	2013	2012
Brutto tapsutsatte engasjement	55,8	30,9	13,1	8,0	17,5
- individuelle nedskrivninger	12,3	9,2	1,9	1,5	6,3
Netto tapsutsatte engasjement	43,5	21,7	11,2	6,5	11,2

Vi har definert et engasjement til å være misligholdt etter 90 dager etter forfall.

For brutto misligholdte engasjementer over 90 dager er aldersfordelingen som følger:

	31.12.16	31.12.15
3 til 6 måneder	1 576	3 667
6 til 9 måneder	1	1 988
Over 9 måneder	12 779	38 358
Brutto misligholdte	14 356	44 013

For misligholdte eng. med nedskrivninger over 90 dager er aldersfordelingen som følger:

	31.12.16	31.12.15
3 til 6 måneder	0	1 249
6 til 9 måneder	0	0
Over 9 måneder	8 176	30 987
Brutto misligholdte	8 176	32 236

For misligholdte eng. uten nedskrivninger over 90 dager er aldersfordelingen som følger:

	31.12.16	31.12.15
3 til 6 måneder	1 576	2 419
6 til 9 måneder	1	1 988
Over 9 måneder	4 603	7 370
Brutto misligholdte	6 180	11 777

Note 14 h) Individuelle nedskrivninger

	31.12.16	31.12.15
Individuelle nedskrivninger pr. 01.01	12 607	13 119
- periodens konstaterte tap, hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	-8 200	-2 609
+ økte individuelle nedskrivninger i perioden	0	2 500
+ nye individuelle nedskrivninger i perioden inkl amortiseringseffekt	4 261	1 107
- tilbakeføring av individuelle nedskrivninger i perioden	0	-1 510
Sum individuelle nedskrivninger pr. 31.12.	8 668	12 607

Det er kun foretatt individuelle nedskrivninger på utlån til og fordringer på kunder. De individuelle nedskrivningene fordeler seg som følger:

	31.12.16	31.12.15
Individuelle nedskrivninger på;		
bedriftsengasjement	7 811	12 407
privatengasjement	857	200
Sum individuelle nedskrivninger pr. 31.12.	8 668	12 607

Individuelle nedskrivninger på garantier	31.12.16	31.12.15
bedriftsengasjement	5 400	5 250
privatengasjement	-	-
Sum individuelle nedskrivninger pr. 31.12.	5 400	5 250

Note 14 i) Gruppenedskrivninger

	31.12.16	31.12.15
Gruppevisse nedskrivninger pr. 01.01.	20 941	30 222
+/- periodens endring i gruppevisse nedskrivninger	-2 357	-9 281
Gruppevisse nedskrivninger pr. 31.12.	18 584	20 941

De gruppevisse nedskrivningene er ikke tilordnet spesielle næringer, men avsatt ut i fra en total vurdering av engasjementene. Det er kun foretatt gruppenedskrivninger på utlån til og fordringer på kunder. Gruppenedskrivningene fordeler seg som følger:

Gruppevisse nedskrivninger fordelt på:	31.12.16	31.12.15
bedriftsengasjement	13 819	15 959
privatengasjement	4 765	4 982
Sum gruppenedskrivninger pr. 31.12.	18 584	20 941

Note 14 j) Oversikt over kostnadsførte tap på utlån og garantier

	2016	2015
Periodens endring i individuelle nedskrivninger	-3 734	4 740
+/- periodens endring i gruppevisse nedskrivninger	-2 357	-9 281
+ periodens konstaterte tap som tidligere er avsatt som nedskrivning	8 122	4 679
+ periodens konstaterte tap som tidligere ikke er avsatt som nedskrivning	1 622	192
+/- periodens inngang på tidligere perioders kostnadsførte tap	-613	-1 751
Kostnadsført tap på utlån og garantier	3 040	-1 420

Note 15 Obligasjoner og sertifikater

	31.12.16	31.12.15
Sertifikater	0	0
Obligasjoner	132 169	154 163
Sum obligasjoner og sertifikater	132 169	154 163

Obligasjoner	Pålydende	Ansk. kost	Markedsverdi	Bokført verdi
Obligasjoner utstedt av staten	0	0	0	0
Obligasjoner utstedt av fylkeskommuner og kommuner	0	0	0	0
Obligasjoner utstedt av finansielle foretak *	132 482	132 314	132 573	132 169
Obligasjoner utstedt av andre	0	0	0	0
Sum obligasjoner	132 482	132 314	132 573	132 169

* Inkludert ansvarlige lån - se note 18

Alle verdipapirene er børsnoterte og i NOK. Verdipapirene er vurdert til laveste verdi av anskaffelseskost og markedsverdi. Gjennomsnittlig effektiv rente på obligasjoner og sertifikater utgjør 1,93% i 2016 mot 1,89% i 2015. Rente er beregnet ut fra 12 måneders gjennomsnittlig beholdning.

Note 16 a) Aksjer, andeler og egenkapitalbevis

	31.12.16	31.12.15
Aksjer vurdert som anleggsmidler (a)	173 607	141 659
Andeler i selskap med delt ansvar (a)	604	604
Aksjer vurdert som omløpsmidler (b)	2 303	1 490
Rentefond vurdert som omløpsmidler (c)	0	0
Aksjefond vurdert som omløpsmidler (c)	16 450	6 559
Egenkapitalbevis vurdert som omløpsmidler (d)	12 401	11 284
Sum aksjer, andeler og egenkapitalbevis	205 365	161 596

Alle verdipapirer under (b) og (d) er verdipapirer i børsnoterte selskaper.

Selskapets navn	Antall aksjer	Eierandel i %	Ansk. kost	Markeds-verdi	Bokført verdi
894111232 SpareBank1 Næringskreditt AS	68 482	*	8 560	8 560	8 560
988738387 Sparebank1 Boligkreditt AS	461 533	*	69 261	69 261	69 261
920426530 Sparebanken Hedmark egenkapitalbevis	419 023	*	26 734	26 734	26 734
979391285 Eiendomskreditt AS	10 938	*	1 119	1 119	1 119
975966453 SpareBank 1 Kredittkort AS	18 673	*	5 786	5 786	5 786
991032517 Nordisk Areal Invest AS	27 500	*	798	165	165
938521549 SpareBank 1 SMN Finans AS	503	*	6 737	6 737	6 737
916389418 SpareBank 1 Mobilbetaling AS	54	*	1 578	613	613
974324180 SpareBank 1 Nordvest egenkapitalbevis	19 230	*	2 000	2 000	2 000
992999101 SpareBank 1 Markets AS	17 072	*	3 371	3 371	3 371
Aksjer ikke spesifisert	*		672	672	672
Sum aksjer i selskaper med ubetydelig eierandel			126 616	125 018	125 018
Aksjer i felleskontrollert virksomhet					
977061164 SamSpar AS	66 850	7,54 %	47 954	47 954	47 954
992083832 SamSpar Bankinvest AS	405	3,74 %	635	635	635
Sum aksjer i felleskontrollerte virksomheter			48 589	48 589	48 589
Andeler i selskaper med delt ansvar					
987804467 SamSpar Utvikling DA	593 412	3,30 %	593	593	593
987804467 SamSpar Utvikling DA EK	10 224	3,30 %	10	10	10
Sum andeler i selskaper med delt ansvar			604	604	604
Sum aksjer vurdert som anleggsmidler (a)			175 809	174 211	174 211

* Bankens eierandeler i disse selskapene er ubetydelige (under 1 %)

Beholdningsendringer av aksjer vurdert som anleggsmidler (eks. ds)

Inngående balanse	142 263
Tilgang	46 485
Avgang	-12 788
Tilbakebetaling av innbetalt kapital	-605
Nedskrivning	-1 144
Utgående balanse	174 211

Hovedtall for felleskontrollerte virksomheter i 2016	Årsresultat	Egenkapital
Samarbeidende Sparebanker AS	309 684	1 527 208
Samarbeidende Sparebanker Bankinvest AS	52 119	614 559

Mellomværende med Samarbeidende Sparebanker AS

	31.12.16	31.12.15
Nedbetalingslån	0	25 997
Ansvarlig lån	2 663	2 663

Mellomværende med Samarbeidende Sparebanker Bankinvest AS

	31.12.16	31.12.15
Nedbetalingslån	3 179	3 179

	Selskapets navn:	Beholdning antall	Opprinnelig kostpris	Beregnet kostpris**	Markeds- verdi	Bokført verdi
Omløpsaksjer - børsnoterte						
937895321	Sparebanken Rogaland*	37 909	718	2 312	2 303	2 303
	Sum aksjer vurdert som omløpsmidler (b)		718	2 312	2 303	2 303
Aksjefond						
982271517	Odin Energi B*	14 478	2 000	2 099	1 482	1 482
981177649	Odin Europa B*	44 897	4 000		4 150	4 000
913282442	Odin Aksje B*	41 680	4 000		4 430	4 000
980146561	Odin Norden B*	42 409	4 000		4 356	4 000
980146618	Odin Norge B*	33 662	2 000	2 967	3 838	2 967
	Sum aksjefond vurdert som omløpsmidler (c)		16 000	5 066	18 256	16 450
Egenkapitalbevis - børsnoterte						
952706365	Sparebanken Nord-Norge*	114 135	2 749	4 417	5 964	4 417
937889275	SpareBank 1 Ringerike-Hadeland*	8 268	1 025	1 186	1 472	1 186
937901003	SpareBank 1 SMN*	96 074	2 468	5 740	6 221	5 740
837884942	SpareBank 1 Østfold-Akershus*	9 200	1 004	1 057	1 527	1 057
	Sum egenkapitalbevis vurdert som omløpsmidler (d)		7 246	12 401	15 183	12 401

* Bankens eierandeler i disse selskapene er ubetydelige (under 1 %)

** Beholdning av omløpsaksjer, aksjefond og egenkapitalbevis ble frem tom. 30.9.14 vurdert etter markedsverdi som handelsportefølje. Etter 30.9.14 blir hvert enkelt verdipapir vurdert etter den laveste verdi av kostpris og markedsverdi. For verdipapirer anskaffet før 30.9.14 brukes markedsverdien på dato for overgang av verddivurderingsprinsipp som beregnet kostprisdato.

Note 16 b) Aksjer i datterselskaper / tilknyttede selskaper

		Ansk.- dato	Forretnings- kontor	Eierandel (antall)	Eierandel i %	Kostpris	Bokf. verdi
929695674	AS Midtgard	18.08.71	Lom	1 410	50 %	1 410	1 410
981067703	EiendomsMegler 1 Lillehammer og Gudbrandsdal AS	23.09.05	Lillehammer	249	20 %	1 433	1 433
	Sum aksjer i tilknyttede selskap					2 843	2 843
912616339	Verdigjenvinning Lom og Skjåk AS	02.10.13	Lom	100	100 %	340	20
	Sum aksjer i datterselskap					340	20

Beholdningsendringer av aksjer i datterselskaper og tilknyttede selskaper

Inngående balanse	3 247
Tilgang	0
Tilført konsernbidrag	120
Nedskrivning	-320
Avgang	-184
Utgående balanse	2 863

Hovedtall for tilknyttede virksomheter

	År	Årsresultat	Egenkapital
AS Midtgard	2015*	389	3 211
EiendomsMegler 1 Lillehammer og Gudbrandsdal AS	2016	3 213	3 961
Verdigjenvinning Lom og Skjåk AS	2015*	-121	37

* Ikke avlagt regnskap for 2016

Mellomværende med AS Midtgard

	31.12.16	31.12.15
Nedbetalingslån	5 428	5 808
Kassakreditt	0	0
Innskudd	2 112	1 187

Mellomværende med Verdigjenvinning Lom og Skjåk AS

	31.12.16	31.12.15
Nedbetalingslån	0	0
Kassakreditt	11	5
Avsatt konsernbidrag	120	
Innskudd	0	0

AS Midtgard har i tillegg transaksjoner knyttet til husleie som nevnt i note 10 pr 31.12.2016.
Øvrige mellomværende med tilknyttede selskaper er ikke av vesentlig karakter.

Note 17 Pensjonsforpliktelser

Spesifikasjon av pensjonsforpliktelser

Banken har med virkning fra 31.12.2016 avviklet sin tidligere ytelsesbaserte pensjonsordning, og alle ansatte er fra angitte tidspunkt omfattet av den samme innskuddsbaserte ordning gjennom Sparebank 1 Livsforsikring AS. YTP ordningen ble lukket 31.12.2006 slik at alle ansatte som ble tilsatt etter 01.07.2007 har vært tilknyttet innskuddsbasert ordning gjennom Sparebank 1 Livsforsikring AS hele tiden. For den innskuddsbaserte ordningen vil årets pensjonskostnad tilsvare årets påløpte premie.

I og med at ytelsesbasert ordning fra årsskiftet er avviklet føres pensjonsforpliktelsen på nevnte overgangstidspunkt mot resultatet, og reduserer dermed årets pensjonskostnad. Ved overgangen betaler banken en engangskostnad for fripoliser som øker årets kostnad.

Banken har inngått avtale om førtidspensjonsordning til tidligere adm. banksjef som frem til 2014 har vært en sikret ordning. Banken har tatt midlene tilbake til egen bok og ordningen defineres dermed fra 2014 som en usikret ordning.

Begge ordningene har tilfredsstilt de krav som er oppstilt for denne type godtgjørelse i regelverket.

Balanseført pensjonsforpliktelse i balansen er forpliktelsen knyttet til førtidspensjonsordningen til tidligere banksjef samt kostnad knyttet til lukking av den ytelsesbaserte ordningen (utstedelse av fripolise).

Ved beregningene er følgende forutsetninger lagt til grunn:	2016	2015
Diskonteringsrente	2,10 %	2,70 %
Forventet avkastning på pensjonsmidlene	2,10 %	2,70 %
Årlig lønnsregulering	2,25 %	2,50 %
Årlig økning i folketrygdens grunnbeløp (G)	2,00 %	2,25 %
Årlig regulering av pensjoner	0,00 %	0,00 %
Frivillig avgang/turnover til 50 år	2,5 %	2,5 %
Frivillig avgang/turnover f.o.m 50 år	0,0 %	0,0 %
Uttakssannsynlighet AFP	IA	IA
Benyttet levealderstabell	K2005	K2005

Medlemmer i ytelsesbasert pensjonsordning	31.12.16	31.12.15
Antall personer med i pensjonsordning	39	39
Herav aktive	19	23
Herav pensjonister og uføre	20	16

Medlemmer i innskuddsbasert pensjonsordning	31.12.16	31.12.15
Antall personer med i pensjonsordning	32	27

	Sikrede ordninger		Usikrede ordninger	
	31.12.16	31.12.15	31.12.16	31.12.15
Estimert brutto pensjonsforpliktelse inkl aga		-50 162	-3 983	-4 292
Estimert brutto verdi av pensjonsmidler		48 100		
Estimert kostnad ved lukking av ordning	-1 801			
Netto pensjonsmidler/(forpliktelse) inkl aga	-1 801	-2 062	-3 983	-4 292
Estimatavvik mot egenkapital 01.01.2015		-5 020		1 815
Estimatavvik mot egenkapital 31.12.2016	5 741		-478	

Som følge av at banken har endret regnskapsprinsipp for føring av estimatavvik direkte mot egenkapitalen har dette gitt effekter i 2015 og 2016 som beskrevet ovenfor.

	Sikrede ordninger		Usikrede ordninger	
	31.12.16	31.12.15	31.12.16	31.12.15
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	1 256	1 770	53	120
+ Rentekostnad av påløpte pensjonsforpliktelser	1 339	1 277	116	53
- Estimert avkastning på pensjonsmidler	-1 330	-1 054		
Lukking av ytelsesbasert ordning	-6 069			
Resultatført kostnad fripoliser	1 801			
+/- Omkostninger	563	416		
Pensjonskostnad inkl arbeidsgiveravgift	-2 440	2 409	169	173
Pensjonskostnad innskuddsbasert ordning	912	763		
Kostnad knyttet til ny AFP ordning	508	505		
Sum pensjonskostnad inkl aga	-1 020	3 677	169	173

Som en følge av inntektsføring av pensjonsforpliktelsen knyttet til YTP blir pensjonskostnaden samlet en inntekt i 2016. Samlet resultatført inntekt utgjør 0,851 mill. inkludert arbeidsgiveravgift.

Tallstørrelser knyttet til YTP vises på tidspunkt for lukking av ordningen.

Note 18 Ansvarlig lån

	31.12.16	31.12.15
Samarbeidende Sparebanker AS	2 663	2 663
Sum bokført under utlån:	2 663	2 663
SpareBank 1 Boligkreditt AS	8 000	7 951
SpareBank 1 Kredittkort AS	646	636
SpareBank 1 Finans Midt-Norge AS	1 128	0
SpareBank 1 Forsikring	14 700	0
Sum bokført under sertifikater og obligasjoner	24 474	8 587
Sum ansvarlig lån/ fondsobligasjoner	27 137	11 250

Note 19 Innskudd fra kunder

	31.12.16		31.12.15	
	Beløp	Gj.snittlig rentesats %	Beløp	Gj.snittlig rentesats %
Innsk. fra og gjeld til kunder uten avtalt løpetid	833 229	0,20 %	686 121	0,32 %
Innsk. fra og gjeld til kunder med avtalt løpetid	2 951 355	1,18 %	2 712 644	1,89 %
Sum innskudd fra kunder	3 784 583	0,99 %	3 398 765	1,61 %

Gjennomsnittrente er beregnet som et gjennomsnitt for de respektive balansepostene pr 31.12.

Av innskudd fra kunder utgjør fastrente innskudd pr. 31.12.16:

Bokført verdi	120 180
Markedsverdi	120 180

Innskudd fra kunder fordelt på næringer:	31.12.16	31.12.15
Lønnstakere og lignende	2 411 661	2 112 358
Bygg/anlegg/kraft	122 882	131 880
Primærnæring	243 794	221 542
Industri	61 671	56 077
Handel	72 597	69 859
Tjenesteyt. næring	530 246	504 416
Offentleg sektor	341 732	302 633
Sum innskudd fordelt på næring	3 784 583	3 398 765

Innskudd fra kunder fordelt på geografisk område:

	31.12.16	31.12.15
Lom	901 980	827 272
Skjåk	865 099	838 194
Vågå	676 817	558 369
Lesja/Dovre	355 854	198 762
Oslo / Akershus	448 201	424 430
Resten av landet	535 671	534 295
Andre/ ufordelt	960	17 444
Sum innskudd fordelt på geografiske områder	3 784 583	3 398 765

Note 20 Gjeld

	31.12.16		31.12.15	
	Beløp	Gj.snittlig rentesats %	Beløp	Gj.snittlig rentesats %
Lån fra kredittinstitusjoner	0	0,00	0	0,00
Sertifikatlån	0	0,00	0	0,00
Obligasjonsgjeld	659 993	1,97	796 620	1,96
Sum obligasjonsgjeld og andre låneopptak	659 993	1,97	796 620	1,96

Gjennomsnittlig rentesats er beregnet ut fra sum renter hittil i år delt på gjennomsnittsbalanse hittil i år.

Gjelden har følgende forfallstruktur;

	Beløp	Andel
2017	104 880	15,9 %
2018	310 164	47,0 %
2019	170 041	25,8 %
2020	74 908	11,3 %
Obligasjonsgjeld og andre låneopptak	659 993	100,0 %

Note 21 Ansvarlige lån

	31.12.16	31.12.15
Fondsobligasjoner*	0	0
Annen ansvarlig lånekapital	50 000	50 000
Sum ansvarlig lånekapital	50 000	50 000

	Låneopptak	Siste forfall	Pålydende	Innløsningsrett	Kupongrente
Ansvarlig lån	16.12.14	16.12.2024	50 000	fra 2019	Flytende

Rentekostnader utgjør 1,581 mill. kr. for regnskapsåret 2016.

Note 22 Egenkapital

	31.12.16	31.12.15
Sum egenkapital	31.12.16	31.12.15
Egenkapital pr 1.1.	590 133	548 249
Estimatavvik pensjonsforpliktelser 31.12.	-3 947	2 339
Årets resultat	84 504	39 845
Avsatt til gaver	-300	-300
Sum egenkapital pr 31.12.	670 389	590 133

Resultatsammendrag	2016		2015	
	kroner	i % av GFK	kroner	i % av GFK
Netto renteinntekter	105 848	2,09 %	95 159	1,98 %
Netto prov.innt., utbytte og andre inntekter	51 650	1,02 %	37 883	0,78 %
Verdiendring verdipapir	17 848	0,35 %	-2 832	-0,06 %
Sum inntekter	175 346	3,46 %	130 210	2,70 %
Sum driftskostnader	72 088	1,42 %	76 032	1,58 %
Tap på utlån og garantier	3 040	0,06 %	-1 420	-0,03 %
Resultat før skatt	100 218	1,98 %	55 598	1,15 %
Resultat etter skatt	84 504	1,67 %	39 845	0,83 %

Note 23 Kapitaldekning

Grunnlag kapitaldekning	31.12.16	31.12.15
Sparebankens fond	670 389	590 133
Sum egenkapital	670 389	590 133
Overfinansiering av pensjonsforpliktelser	-	-
Fradrag ansvarlig kapital i andre fin.inst.		
Fradrag for direkte og indirekte investeringer i selskap i finansiell sektor	-98 406	-74 555
Sum ren kjernekapital	571 983	515 578
Fradrag for direkte og indirekte investeringer i selskap i finansiell sektor		
Sum kjernekapital	571 983	515 578
Tilleggskapital utover kjernekapital		
Ansvarlig lån	50 000	50 000
Fradrag for direkte og indirekte investeringer i selskap i finansiell sektor	-38 010	-27 803
Netto ansvarlig kapital	583 973	537 775

Risikovekta beregningsgrunnlag		
Kreditt-, motparts- og forringelsesrisiko	2 974 227	2 856 975
Posisjons-, valuta-, og varerisiko	-	-
Operasjonell risiko	264 879	264 879
Svekket kredittverdighet hos motpart (CVA-risiko)	150	188
Sum beregningsgrunnlag	3 239 256	3 122 042

Ren kjernekapitaldekning	17,66 %	16,51 %
Kjernekapitaldekning	17,66 %	16,51 %
Kapitaldekning	18,03 %	17,23 %

Beregningsgrunnlag for kreditt-, motparts- og forringelsesrisiko

Institusjoner	61 371
Foretak	1 339 066
Massemarkedsengasjementer	0
Engasjementer med pantesikkerhet i eiendom	1 408 852
Forfalte engasjementer	12 182
Obligasjoner med fortrinnsrett	10 770
Fordring på institusjoner og foretak med korts. rating	0
Andeler i verdipapirfond	16 450
Egenkapitalposisjoner	92 840
Øvrige engasjementer	32 696
	2 974 227

Beregningsgrunnlag for operasjonell risiko	264 879
Beregningsgrunnlaget er gjennomsnittelig inntekt siste 3 år	

Note 24 Finansielle instrumenter

Swap avtaler	Nominelt beløp		Virkelig verdi	
	31.12.16	31.12.15	31.12.16	31.12.15
Sikring av utlån til og fordringer på kunder	100 000	150 000	-353	-1 363
Sikring av innskudd fra og gjeld til kunder	0	0	0	0
Sikring av gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	0	0	0
Sum	100 000	150 000	-353	-1 363

Nominelt beløp tilsvarer det referansebeløp (hovedstol) som er avtalt i bytteavtalene og som er grunnlag for beregning av renter og avkastning. Virkelig verdi tilsvarer det banken vil betale/motta ved realisasjon av avtalene.

Note 25 Markedsrisiko

a) Likviditetsrisiko

Post i balansen	Uten løpetid	Inntil 1 mnd	1 mnd til 3 mnd	3 mnd til 1 år	1 år til 5 år	Over 5 år	Sum
Konter og fordringer på sentralbanker	58 379	0	0	0	0	0	58 379
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	272 818	0	0	0	0	25 000	297 818
Utlån til og fordringer på kunder	374 830	32 936	40 995	178 978	801 981	3 064 925	4 494 645
Obligasjoner / sertifikater	0	0	0	0	79 402	52 767	132 169
Øvrige eiendeler	212 223	16 592	0	0	1 396	604	230 815
Sum eiendeler	918 250	49 528	40 995	178 978	882 779	3 143 296	5 213 827
Gjeld til kredittinstit.	0	0	0	0	0	0	0
Innsk. fra og gjeld til kunder	0	3 456 479	328 105	0	0	0	3 784 584
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	0	0	104 880	555 113	0	659 993
Øvrig gjeld	11 184	8 535	3 417	25 725	0	0	48 861
Ansvarlig lån	0	0	0	0	0	50 000	50 000
Egenkapital	0	0	0	0	0	670 389	670 389
Sum gjeld og egenkapital	11 184	3 465 014	331 522	130 605	555 113	720 389	5 213 827
Poster utenom balansen:							
Ikke-balanseførte							
finansielle instrumenter	0	0	0	0	0	0	0
Nto. likviditetseksp.	907 066	-3 415 486	-290 527	48 373	327 666	2 422 907	0

Kassekreditt og byggelån er klassifisert i intervallet fra 3 måneder til 1 år.

Pr 31.12.2015 hadde banken følgende lånemuligheter i Norges Bank og avtalte trekkrettigheter:

Type	Låneadgang/ramme	Herav trukket beløp
Låneadgang i Norges Bank	88	0
Trekkrettighet oppgjørskonto	50	0

b) LCR

I CRD IV/CRR stilles det krav til at alle kredittinstitusjoner skal ha tilstrekkelige likviditetsbuffer til å tåle perioder med begrenset tilgang på markedsfinansiering. Liquidity Coverage Ratio (LCR) måler størrelsen på bankens likvide eiendeler i forhold til netto likviditetsutgang 30 dager frem i tid gitt en stress-situasjon. Finansdepartementet har fastsatt disse kravene til LCR: 70 prosent fra og med 31. desember 2015, 80 prosent fra og med 31. desember 2016 og 100 prosent fra og med 31. desember 2017.

	31.12.16	31.12.15
LCR	237 %	165 %

c) Renterisiko

Post i balansen	Uten løpetid	Inntil 1 mnd	1 mnd til 3 mnd	3 mnd til 1 år	1 år til 5 år	Over 5 år	Sum
Kontanter og fordringer på sentralbanker	23 149	35 230	0	0	0	0	58 379
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	272 818	0	25 000	0	0	0	297 818
Utlån til og fordringer på kunder	4 319 910	283	6 229	19 139	149 084	0	4 494 645
Obligasjoner og sertifikater	0	0	132 169	0	0	0	132 169
Øvrige eiendeler	229 420	0	0	0	1 396	0	230 816
Sum eiendeler	4 845 297	35 513	163 398	19 139	150 480	0	5 213 827
Gjeld til kredittinstitusjoner	0	0	0	0	0	0	0
Innskudd fra og gjeld til kunder	3 672 286	8 108	22 785	81 404	0	0	3 784 583
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	0	659 993	0	0	0	659 993
Øvrig gjeld	48 862	0	0	0	0	0	48 862
Ansvarlig lånekapital	0	0	50 000	0	0	0	50 000
Egenkapital	670 389	0	0	0	0	0	670 389
Sum gjeld og egenkapital	4 391 537	8 108	732 778	81 404	0	0	5 213 827
Poster utenom balansen:							
Ikke-balanseførte							
finansielle instrumenter	0	0	100 000	0	0	0	100 000
Samlet renterisiko	453 760	27 405	-469 380	-62 265	150 480	0	100 000

Ikke balanseførte finansielle instrumenter er 2 swap-avtaler (ref. note 24) med nominelt beløp på kr 100 mill.

Renterisiko oppstår som følge av at rentebærende eiendeler og forpliktelser har ulike gjensvarende rentebindingstid. Den totale renterisikoen kan splittes i tre elementer: basisrisiko, rentekurverisiko og spreadrisiko

Basisrisiko er den verdiendring på bankens eiendeler og gjeld som finner sted når hele rentekurven parallellforskyver seg. Denne risikoen er vist i tabellen ved at renterisiko er beregnet som effekten på instrumentenes virkelige verdi av en renteendring hvor hele rentekurven forutsettes å parallellforskyve seg med ett prosentpoeng. Det er ikke tatt hensyn til administrativ renterisiko.

Basisrisiko (mill. kr)	2016	2015
Likvide eiendeler	-0,6	-0,4
Utlån til og fordringer på kunder	-10,7	-4,9
Fastrenteutlån	-9,6	-3,7
Obligasjoner og sertifikater	-0,4	-0,2
Øvrige eiendeler	-1,2	-4,9
Sum eiendeler	-22,4	-14,2
Gjeld til kredittinstitusjoner	0,0	0,0
Innskudd fra og gjeld til kunder	9,1	4,1
Fastrenteinnskudd	1,1	0,4
Obligasjonslån	1,6	1,0
Øvrig gjeld	0,1	0,0
Ansvarlig lånekapital	0,2	0,1
Sum gjeld og egenkapital	12,0	5,7
Total renterisiko, effekt på resultat etter skatt	-10,3	-8,5
Utenombalanseposter	0,8	2,5
Total renterisiko etter utenombalanseposter	-9,5	-6,0

Negativt fortegn indikerer at banken taper på en renteoppgang.

Tabellen under viser den såkalte rentekurverisikoen, dvs. risikoen for at rentekurven forskyver seg ulikt innenfor ulike tidsbånd ved en renteendring, ved å måle bankens netto renteeksponering innenfor de ulike tidsintervallene.

Rentekurverisiko (mill. kr)	2016	2015
0 - 3 mndr	-1,8	-0,2
3 - 12 mnd	1,6	0,3
12 - 36 mndr	-2,5	-3,9
36 - 60 mndr	-6,9	-2,2
over 60 mndr	0,0	0,0
Total renterisiko, effekt på resultat etter skatt	-9,5	-6,0

Spreadrisikoen er risikoen for at markedets prising av de enkelte utstedere ikke endrer seg tilsvarende som de underliggende referanserentene, for eksempel statsrentene eller swaprentene.

	2016	2015
Spreadrisiko (mill. kr)	4,1	3,3

Note 26 Garantiansvar

Garantiansvar fordelt på garantiformer	31.12.16	31.12.15
Betalingsgarantier	11 586	13 079
Kontraktsgarantier	49 525	51 797
Lånegarantier	132 549	134 319
Annet garantiansvar	1 320	510
Sum garantiansvar	194 981	199 705

Note 27 Pantstillelser

Det er innskudd og deponert obligasjoner på 123,7 mill kr som sikkerhet for opptak av D-lån og F-lån i Norges Bank. F-lån er det instrumentet som primært blir brukt for å tilføre likviditet til banksystemet fra Norges Bank. F-lån er lån mot sikkerhet i verdipapirer til fast rente og gitt løpetid. Løpetiden på F-lån varierer og avhenger av likviditetssituasjonen i banksystemet.

Statsautoriserte revisorer
Ernst & Young AS
Storgt. 132, NO-2615 Lillehammer
Postboks 324, NO-2602 Lillehammer

Foretaksregisteret: NO 976 389 387 MVA
Tlf: +47 24 00 24 00
Fax: +47 81 27 01 01
www.ey.no
Medlemmer av den norske revisorforening

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Til generalforsamlingen i SpareBank 1 Lom og Skjåk

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for SpareBank 1 Lom og Skjåk som består av balanse per 31. desember 2016, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2016, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i avsnittet *Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av selskapet i samsvar med de relevante etiske kravene i Norge knyttet til revisjon slik det kreves i lov og forskrift. Vi har også overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Øvrig informasjon omfatter informasjon i selskapets årsrapport bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen. Styret og administrerende banksjef (ledelsen) er ansvarlig for øvrig informasjon. Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet eller kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den ellers viser seg å inneholde vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvike selskapet eller legge ned virksomheten, eller ikke har noe annet realistisk alternativ.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan skyldes misligheter eller feil og er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- ▶ identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll;
- ▶ opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll;
- ▶ evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige;
- ▶ konkluderer vi på om ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen er hensiktsmessig, og, basert på innhentede revisjonsbevis, hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape betydelig tvil om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det foreligger vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet. Hvis slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, må vi modifisere vår konklusjon. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet frem til datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapets evne til fortsatt drift ikke lenger er til stede;
- ▶ evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen, tidspunktet for vårt revisjonsarbeid og eventuelle vesentlige funn i vår revisjon, herunder vesentlige svakheter i den interne kontrollen som vi avdekker gjennom vårt arbeid.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til disponering av resultatet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Lillehammer, 17. februar 2017
ERNST & YOUNG AS

Rune J. Baukhol
statsautorisert revisor

SpareBank 1 Lom og Skjåk

Erklæring fra styrets medlemmer og adm. banksjef

Avgitt i samsvar med lov om verdipapirhandel § 5-5 2 ledd pkt. 3.

Styret og adm. banksjef har i dag behandlet og godkjent årsberetningen og årsregnskapet for SpareBank 1 Lom og Skjåk for kalenderåret 2016 og pr. 31. desember 2016.

Årsregnskapet er avlagt i samsvar med regnskapsloven og god norsk regnskapsskikk pr. 31. desember 2016.

Etter styrets og adm. banksjefs beste overbevisning er årsregnskapet for 2016 utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarter, og opplysningene i regnskapet gir et rettviseende bilde av bankens eiendeler, gjeld og finansielle stilling og resultat pr. 31. desember 2016. Etter styrets og adm. banksjefs beste overbevisning gir også beskrivelsen av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer banken står overfor i neste regnskapsperiode en rettviseende oversikt.

Lom, den 17. februar 2017

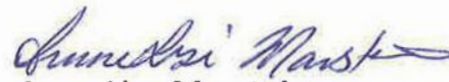

Hans Ivar kolden

Styreleder

Tordis Brandsar

Anne-Lise Marstein

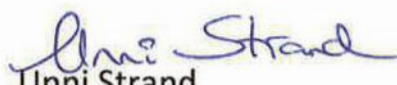
Jo Trygve Lyngved

Sigbjørn Oppheim

Wenche Ritha Vilhelmsen

Unni Strand

Adm. banksjef

Generalforsamling pr. 31.12.2016

Herdis Kvamme Repp, Lom
Tove Johanne Stamstad, Lom
Arne Kvamme, Lom
Nils Olav Fosstuen, Lom
Lars Kåre Mork, Skjåk
Anna Krogstad, Skjåk
Ola K Skogen, Vågå
Arne Hage, Dovre
Kristin Skotte, Lesja

Varamedlemmer generalforsamling:

Sigrun Eide, Skjåk
Kari Lund, Vågå
Berit Gutubø, Vågå

Valde av og blant dei tilsette

Mona Aabakken, Garmo
Rune Teigen, Lom
Rune Torkveen, Lom
Amund Teigen, Skjåk (vara)

Styret:

Hans Ivar Kolden, Vågå
Tordis Brandsar, Skjåk
Anne Lise Marstein, Lom
Jo Trygve Lyngved, Lom
Sigbjørn Oppheim, Garmo
Wenche Ritha Vilhelmsen, Lalm

Varamedlemmer styret:

Magny Hilde, Lom
Jostein Hole, Skjåk
Kjell Ola Haugen, Vågå
Mari Steinehaugen, Lom

Historisk rekneskap 1874 - 2016

År	Forvaltning	Fond	Utlån	Innskot	År	Forvaltning	Fond	Utlån	Innskot
1874*			2 557	2 234	1951	8 964 000	535 000	5 799 000	8 424 000
1875*			6 054	5 806	1952	9 736 000	555 000	6 368 000	9 175 000
1876*			9 052	8 151	1953	10 787 000	575 000	7 275 000	10 202 000
1877**			50 868	42 868	1954	12 079 000	600 000	7 695 000	11 469 000
1878	49 087	511	47 561	37 627	1955	12 061 000	620 000	7 891 000	11 431 000
1879	46 048	268	45 063	38 282	1956	12 860 000	650 000	8 008 000	12 202 000
1880	40 050		39 734	34 312	1957	14 089 000	685 000	8 507 000	13 392 000
1881	36 604		36 158	31 987	1958	15 328 000	725 000	9 057 000	14 466 000
1882	37 561	3 230	36 842	33 897	1959	16 674 000	760 000	9 282 000	15 629 000
1883	49 913		48 763	47 515	1960	17 512 000	810 000	9 702 000	16 469 000
1884	60 489	3 569	59 672	60 007	1961	18 479 000	860 000	10 529 000	17 480 000
1885	69 050	1 403	68 163	60 442	1962	20 017 000	900 000	11 202 000	18 878 000
1886	65 018	764	64 375	64 049	1963	21 335 000	965 000	11 899 000	20 246 000
1887	71 815	2 736	69 555	60 894	1964	22 376 000	1 020 000	12 875 000	21 234 000
1888	74 974	2 861	69 165	65 638	1965	24 857 000	1 100 000	13 863 000	23 607 000
1889	76 676	1 989	74 590	74 687	1966	27 554 000	1 200 000	15 433 000	26 333 000
1890	89 353	1 829	88 467	81 523	1967	30 128 000	1 325 000	17 621 000	28 732 000
1891	97 355	1 503	94 016	95 851	1968	32 727 000	1 431 000	19 672 000	31 199 000
1892	103 905	3 191	101 005	96 714	1969	35 202 000	1 576 000	22 877 000	33 240 000
1893	93 571	3 905	91 132	89 666	1970	42 860 000	1 756 000	25 234 000	40 278 000
1894	108 499	4 538	102 259	96 760	1971	48 711 000	2 031 000	28 638 000	46 265 000
1895	120 242	4 765	117 408	110 076	1972	54 823 000	2 206 000	33 690 000	51 753 000
1896	144 682	5 257	140 670	130 425	1973	63 366 000	2 270 000	37 029 000	60 091 000
1897	168 206	7 264	138 276	160 941	1974	70 019 000	2 465 000	42 637 000	65 477 000
1898	188 525	7 941	167 341	162 584	1975	82 548 000	2 375 000	51 067 000	77 896 000
1899	190 868	8 246	173 356	170 622	1976	98 126 000	3 200 000	57 031 000	92 557 000
1900	217 645	13 472	192 808	184 473	1977	118 907 000	4 300 000	72 506 000	109 203 000
1901	242 060	13 785	210 255	201 174	1978	138 897 000	6 750 000	77 893 000	129 387 000
1902	268 619	15 459	242 472	226 659	1979	160 561 000	9 600 000	96 233 000	148 241 000
1903	278 101	17 471	245 896	244 330	1980	190 619 000	13 250 000	113 063 000	172 614 000
1904	286 778	18 939	248 871	261 839	1981	217 776 000	18 000 000	131 277 000	194 829 000
1905	327 899	20 725	260 513	307 174	1982	249 487 000	24 700 000	147 006 000	219 243 000
1906	384 117	22 253	257 690	361 863	1983	278 356 000	29 091 000	163 649 000	243 246 000
1907	412 913	23 816	285 603	388 797	1984	319 571 000	33 459 000	207 543 000	279 811 000
1908	440 342	25 562	319 631	413 979	1985	375 173 000	39 325 000	245 694 000	321 067 000
1909	456 599	28 044	346 856	427 045	1986	419 461 000	44 520 000	320 714 000	354 369 000
1910	524 205	30 073	347 747	492 231	1987	488 614 000	49 131 000	386 402 000	404 785 000
1911	550 826	33 045	382 974	514 781	1988	600 014 000	53 870 000	435 032 000	454 895 000
1912	651 297	36 559	413 403	611 237	1989	633 619 000	61 749 000	477 046 000	506 905 000
1913	681 323	40 564	448 002	636 758	1990	692 049 000	68 046 000	521 752 000	566 982 000
1914	707 667	45 098	512 544	658 069	1991	740 439 000	69 774 000	550 783 000	600 998 000
1915	762 645	49 865	596 034	712 780	1992	772 780 000	92 066 000	559 683 000	644 611 000
1916	963 035	56 576	639 171	906 458	1993	805 154 000	97 669 000	583 629 000	697 334 000
1917	1 212 080	62 899	721 676	1 149 181	1994	845 370 000	108 059 000	646 093 000	723 388 000
1918	1 676 596	72 555	965 155	1 604 041	1995	860 276 000	123 862 000	660 797 000	724 828 000
1919	2 195 967	84 762	1 329 318	2 111 205	1996	930 400 000	137 013 000	726 661 000	782 641 000
1920	2 574 752	94 678	1 817 019	2 480 074	1997	968 209 000	149 155 000	823 977 000	778 361 000
1921	3 095 166	116 851	2 024 078	2 971 314	1998	1 013 308 000	159 348 000	868 478 000	811 648 000
1922	3 033 788	131 974	2 278 589	2 901 814	1999	1 115 542 000	172 931 000	972 754 000	883 166 000
1923	2 947 193	156 705	2 376 678	2 790 487	2000	1 335 948 000	187 711 000	1 195 781 000	945 046 000
1924	3 133 368	181 918	2 686 234	2 951 449	2001	1 559 292 000	197 259 000	1 412 978 000	1 110 116 000
1925	3 282 441	221 487	2 807 286	3 052 144	2002	1 713 785 000	205 066 000	1 554 751 000	1 163 807 000
1926	3 063 729	244 462	2 739 291	2 818 920	2003	1 887 066 000	223 265 000	1 705 210 000	1 280 180 000
1927	2 963 663	270 959	2 685 765	2 681 943	2004	2 092 739 000	243 719 000	1 902 969 000	1 322 617 000
1928	2 882 761	294 889	2 583 718	2 587 554	2005	2 248 505 000	273 769 000	2 017 500 000	1 533 204 000
1929	2 819 915	320 900	2 488 243	2 493 368	2006	2 551 216 000	298 142 000	2 290 264 000	1 571 512 000
1930	2 786 837	348 558	2 366 348	2 432 567	2007	3 021 793 000	319 533 000	2 582 408 000	1 733 985 000
1931	2 786 608	371 690	2 355 420	2 414 511	2008	3 175 324 000	316 968 000	2 625 615 000	1 838 020 000
1932	2 682 420	395 420	2 307 240	2 286 473	2009	3 259 323 000	354 118 000	2 699 444 000	1 970 316 000
1933	2 692 443	403 744	2 168 166	2 288 698	2010	3 634 560 000	402 705 000	3 088 942 000	2 111 622 000
1934	2 676 952	403 744	2 215 275	2 258 390	2011	3 747 240 000	426 001 000	3 159 759 000	2 375 228 000
1935	2 702 182	405 526	2 203 443	2 296 655	2012	3 909 269 000	453 102 000	3 331 873 000	2 549 823 000
1936	2 996 909	407 611	2 158 314	2 489 298	2013	4 187 461 000	497 750 000	3 426 410 000	2 809 162 000
1937	3 074 146	411 946	2 207 178	2 662 199	2014	4 643 958 000	560 475 000	3 910 871 000	3 176 677 000
1938	2 996 922	425 763	2 321 030	2 568 820	2015	4 879 769 000	590 133 000	4 114 448 000	3 398 765 000
1939	3 109 302	441 948	2 457 879	2 666 054	2016	5 213 827 000	670 389 000	4 494 645 000	3 784 583 000
1940	3 331 112	452 361	2 423 897	2 878 750					
1941	3 825 134	463 000	2 263 358	3 355 394					
1942	4 681 701	473 122	2 515 333	4 193 579					
1943	5 196 124	480 505	2 608 177	4 700 617					
1944	6 509 617	486 984	3 049 408	6 007 632					
1945	7 488 641	493 506	3 591 573	6 991 920					
1946	7 388 822	500 000	4 096 950	6 866 506					
1947	7 579 307	500 000	2 319 276	7 030 926					
1948	8 281 000	545 000	3 131 000	7 746 000					
1949	8 596 000	549 000	3 770 000	8 048 000					
1950	8 510 000	528 000	5 087 000	7 982 000					

* Tal for 1875,1876 og 1877 er i Spesidaler.

** Tal frå 1878 er i kroner.

2686 LOM

Telefon: 61 21 90 00

Telefaks: 61 21 90 01

2690 SKJÅK

Telefon: 61 21 90 00

Telefaks: 61 21 35 01

2680 VÅGÅ

Telefon: 61 21 90 00

Telefaks: 61 23 94 51

2660 DOMBÅS

Telefon: 61 21 90 00

Telefaks: 61 21 90 05

www.sbls.no

bankpost@sbls.no

Utarbeiding og oppsett: Visus, Lom.

Foto: Marit Sletten, Hans Erik Kjosbakken/Fjuken, Ketil Sandviken/GD,
Lokalavisa Vigga/Astrid Kvam Helset, Lom IL Skigruppa, Merete Dagsgard,/MD design,
Richard k. Johansen, Ola Gjeilo/Visus.

Trykk: Østfold trykkeri.